

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO RADA I SOCIJALNE POLITIKE

PREDNACRT

ZAKON
O SOCIJALNIM USLUGAMA U
FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

Sarajevo, maj 2024. godine

ZAKON
O SOCIJALNIM USLUGAMA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

I. UVODNE ODREDBE

Član 1.
(Predmet Zakona)

Ovim zakonom uređuju se: pojam i sadržaj socijalnih usluga, značenje pojedinih izraza, korisnici socijalnih usluga, načela socijalne zaštite pri pružanju i korištenju socijalnih usluga, socijalne usluge, mreža socijalnih usluga, obezbjeđenje socijalnih usluga i metodologija za utvrđivanje cijena usluga, nadležnosti i postupak za ostvarivanje prava na socijalne usluge, pružaoci socijalnih usluga, uslovi za pružanje socijalnih usluga i licenciranje pružaoca socijalnih usluga, povjerljive informacije i registri, finansiranje, nadzor i druga pitanja od značaja za pružanje i ostvarivanje prava na socijalne usluge u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija).

Član 2.
(Rodno značenje)

Izrazi koji se koriste u ovom zakonu, a koji imaju rodno značenje, bez obzira jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu, obuhvataju na jednak način muški i ženski rod.

Član 3.
(Značenje pojedinih izraza)

Pojedini izrazi, u smislu ovoga zakona, imaju sljedeće značenje:

- a) *Dijete* je lice do navršenih 18 godina života;
- b) *Mlađe punoljetno lice* je lice koje je navršilo 18, a nije navršilo 21 godinu života;
- c) *Starije lice* je lice s navršenih 65 godina života ili više;
- d) *Samac* je lice koje nije u bračnoj ili vanbračnoj zajednici, odnosno nema porodicu i živi samo;
- e) *Porodica* je životna zajednica jednog ili oba roditelja i djece i drugih krvnih srodnika, srodnika po tazbini, posvojitelja i posvojenika i lica iz bračne ili vanbračne zajednice ako žive u zajedničkom domaćinstvu;
- f) *Nasilje u porodici* je svako djelo fizičkog, seksualnog, psihičkog ili ekonomskog nasilja do kojeg dođe u porodici ili domaćinstvu, odnosno između bivših ili sadašnjih supružnika odnosno partnera, nezavisno od toga da li počinitelj dijeli ili je dijelio domaćinstvo sa žrtvom;
- g) *Zajedničko domaćinstvo* je ekonomska zajednica jedne ili više porodica u kojoj se zajednički stiču i troše novčana i druga materijalna sredstva;
- h) *Stambena jedinica* je građevinski povezana cjelina namijenjena stanovanju koja se sastoji od jedne ili više soba s odgovarajućim pomoćnim prostorijama (kuhinja, trpezarija, ostava, predsoblje, kupaonica, zahod i slično) i koja ima svoj poseban ulaz direktno s hodnika, stepeništa, dvorišta ili ulice;
- i) *Zakonski zastupnik* je roditelj djeteta, odnosno lice koje je, u skladu s odredbama Porodičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, nadležni centar za socijalni rad, odnosno opštinska služba socijalne zaštite postavila za staratelja djeteta ili odraslog lica;

- j) *Pružalac socijalnih usluga* je pravno ili fizičko lice koje je, u skladu s odredbama ovoga zakona, ovlašteno i licencirano za pružanje socijalnih usluga;
- k) *Licenca* je javna isprava koju izdaje nadležni organ uprave i na osnovu koje pružaoci socijalnih usluga stiču pravo na rad i pružanje socijalnih usluga na području Federacije ili kantona;
- l) *Ustanova socijalne zaštite* je pravno lice čiji su osnivanje i djelatnost uređeni posebnim propisima iz oblasti socijalne i dječje zaštite i koje primarno pruža usluge socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške;
- m) *Socijalne usluge* su skup mjera, aktivnosti i programa usmjerenih na pružanje podrške pojedincima, porodicama i grupama u prepoznavanju, preveniranju i rješavanju problema i poteškoća, poboljšanju kvalitete njihovog života i postizanju socijalne uključenosti;
- n) *Individualni plan podrške korisniku* (u daljem tekstu: individualni plan) je dokument koji izrađuju stručni radnici centra za socijalni rad, odnosno opštinske službe socijalne zaštite u saradnji s korisnikom, njegovim zakonskim zastupnikom i članovima njegove porodice, pružaocem socijalne usluge i drugim relevantnim subjektima, a koji sadrži planirane ciljeve, aktivnosti, indikatore, rokove i nosioce izvršenja aktivnosti kojima se ostvaruje zaštita u najboljem interesu korisnika, te način praćenja i preispitivanja individualnog plana;
- o) *Vođenje slučaja* je metoda stručnog rada kojom se, u saradnji s korisnikom, procjenjuju njegove potrebe, dogovaraju i koordinišu prijeko potrebne usluge, te prati, evaluira i zastupa najbolji interes korisnika radi poboljšanja njegove socijalne dobrobiti;
- p) *Međusektorska saradnja* je saradnja ovlaštenih pružaoaca socijalnih usluga s obrazovnim i zdravstvenim ustanovama, pravosudnim i drugim državnim, entitetskim, kantonalnim i opštinskim tijelima i organizacijama, te drugim fizičkim i pravnim licima;
- q) *Socijalno zbrinjavanje* predstavlja organizovano zadovoljavanje osnovnih životnih potreba pojedinca u pogledu stanovanja, ishrane, održavanja lične higijene i slično uz obezbjeđenje adekvatnih materijalno-tehničkih i prostornih uslova za njezino optimalno izvršenje;
- r) *Socijalna podrška* predstavlja skup različitih stručnih metoda, mjera, postupaka i aktivnosti usmjerenih na što uspješniju rehabilitaciju, resocijalizaciju i reintegraciju lica s posebnim fokusom na razvijanje i očuvanje kapaciteta i mogućnosti kojima ono, individualno ili u korelaciji sa zajednicom unutar koje živi i djeluje, raspoloživo s ciljem njegovog potpunog ili djelimičnog osposobljavanja za samostalan život i rad.
- s) *Odgoj* su institucionalne i organizovane odgojne aktivnosti usmjerene na sticanje osnovnih životnih vještina i navika, kao i na pripremu za život lica u skladu s njegovim preostalim mogućnostima;
- t) *Obrazovanje* je institucionalno i organizovano pohađanje redovnih ili prilagođenih obrazovnih programa usmjerenih na očuvanje i razvoj intelektualnih kapaciteta djeteta kroz sticanje znanja i usvajanje društveno odgovornog ponašanja;
- u) *Zdravstvena njega* je skup stručnih medicinsko-tehničkih i terapijskih postupaka, mjera i aktivnosti usmjerenih na praćenje opšteg zdravstvenog stanja, odnosno posmatranje i evidentiranje opšteg izgleda, funkcionalnosti, promjena ponašanja i drugih pokazatelja zdravstvenih poteškoća korisnika socijalnih usluga s ciljem zaštite njihovog zdravlja, kao i njihovog fizičkog i mentalnog oporavka s posebnim naglaskom na ishranu, održavanje lične higijene, podjelu i kontrolu uzimanja propisane terapije, sprovođenje zdravstvenog odgoja, te savjetodavni rad i podršku korisniku i članovima njegove porodice;
- v) *Zdravstvena zaštita* je pružanje usluga i provedba aktivnosti usmjerenih na očuvanje i unapređenje zdravlja, sprečavanje i rano otkrivanje bolesti, kao i blagovremeno liječenje i rehabilitaciju, a koja se obavlja u skladu s propisima o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju;

- w) *Socijalna potreba* je trajno ili privremeno stanje, uzrokovano nepovoljnim ličnim, ekonomskim, socijalnim i drugim okolnostima u kojima je pojedincu ili porodici neophodno pružiti podršku u cilju savladavanja socijalnih i životnih teškoća i stvaranja uslova za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba, ako se te potrebe ne mogu na drugi način zadovoljiti;
- x) *Socijalna akcija* je organizovano djelovanje u okviru sistema socijalne zaštite i socijalnih politika kojim se potiču i organizuju aktivnosti radi promjene socijalnih ili ekonomskih uslova u zajednici ili društvu, promovisanja ljudskih prava, podizanja javne svijesti o socijalnim problemima i mobiliziranja raspoloživih socijalnih resursa za društvene promjene kojima se želi postići rješavanje socijalnih poteškoća, ispravljanje socijalne nepravde i podizanje kvalitete života i dobrobiti ljudi u društvu
- y) *Osnovne životne potrebe* su potrebe lica u pogledu stanovanja, ishrane, odijevanja, održavanja lične higijene i njege, te ostale potrebe čije je zadovoljavanje neophodno zbog zaštite fizičkog i mentalnog integriteta i zdravlja lica, uključujući i učešće u životu zajednice;
- z) *Dodatne životne potrebe* su potrebe djeteta i mlađih punoljetnih lica koje prvenstveno proističu iz procesa njihovog razvoja i odrastanja te odgoja i obrazovanja, odnosno potrebe djece i odraslih lica s invaliditetom koje proizilaze iz njihovog fizičkog, mentalnog ili senzornog invaliditeta, kao i višestrukog invaliditeta, a čije je zadovoljavanje nužan preduslov za njihovo aktivno uključivanje u svakodnevni život zajednice na ravnopravnim osnovama s drugima.

Član 4.

(Osnovna načela pružanja socijalnih usluga)

Osnovna načela na kojima počiva pružanje socijalnih usluga su:

- a) načelo humanizma i poštivanja osnovnih ljudskih prava i sloboda;
- b) načelo uključivanja korisnika socijalnih usluga i
- c) načelo najboljeg interesa korisnika socijalnih usluga.

Član 5.

(Načelo humanizma i poštivanja osnovnih ljudskih prava i sloboda)

Sva pravna i fizička lica uključena u obezbjeđivanje i pružanje socijalnih usluga dužna su se pridržavati načela humanizma, te poštivati ljudsko dostojanstvo korisnika socijalnih usluga tako da im se pruža sveobuhvatna zaštita i podrška uz uvažavanje njihovog fizičkog, spolnog, ekonomskog i mentalnog dostojanstva i integriteta, kao i njihovih moralnih, kulturnih i vjerskih uvjerenja, u skladu s osnovnim ljudskim pravima i slobodama.

Član 6.

(Načelo uključivanja korisnika socijalnih usluga)

Sva pravna i fizička lica uključena u planiranje i sprovođenje aktivnosti koje se odnose na sve segmente pružanja socijalnih usluga dužna su korisnicima socijalnih usluga obavezno obezbijediti njihovu aktivnu uključenost u proces odlučivanja u skladu s njihovim stvarnim mogućnostima i sposobnostima.

Član 7.
(Načelo najboljeg interesa korisnika socijalnih usluga)

Sva pravna i fizička lica uključena u planiranje i sprovođenje aktivnosti koje se odnose na sve segmente pružanja socijalnih usluga dužna su djelovati u najboljem interesu korisnika socijalnih usluga, a posebno u postupcima inicijalne stručne procjene, izrade individualnih planova, odabira ili promjene socijalne usluge, kao i periodičnog preispitivanja njezinih učinaka na dobrobit lica kojima se ista pruža.

Član 8.
(Zabrana diskriminacije)

(1) Pružanje socijalnih usluga zasniva se na obezbjeđenju ravnopravnog tretmana svih korisnika socijalnih usluga bez obzira na njihovu rasu, boju kože, jezik, vjeru, etničku pripadnost, invaliditet, starosnu dob, nacionalno ili socijalno porijeklo, vezu s nacionalnom manjinom, političko ili drugo uvjerenje, imovno stanje, članstvo u sindikatu ili drugom obliku udruživanja, obrazovanje, društveni položaj, pol, seksualnu orijentaciju, rodni identitet, polne karakteristike ili bilo koji drugi status.

(2) U skladu s odredbama Zakona o ravnopravnosti polova u Bosni i Hercegovini i Zakona o zabrani diskriminacije Bosne i Hercegovine, zabranjuje se direktna ili indirektna diskriminacija korisnika socijalnih usluga.

Član 9.
(Zabrana prisile)

(1) Svim pravnim ili fizičkim licima uključenim u obezbjeđenje i pružanje socijalnih usluga zabranjuje se bilo koji oblik ili akt prisile prema korisnicima socijalnih usluga, osim u slučajevima i na način utvrđenim posebnim propisima kojima su ta pitanja regulisana.

(2) Zabranjuje se pružaocima socijalnih usluga pružanje bilo kakvih usluga bez pristanka korisnika ili njegovog zakonskog zastupnika, osim u slučajevima utvrđenim posebnim propisima.

Član 10.
(Zabrana zlostavljanja)

(1) Svim pravnim ili fizičkim licima uključenim u obezbjeđenje i pružanje socijalnih usluga zabranjuje se fizički, psihički, emocionalni, seksualni ili bilo koji drugi oblik zlostavljanja korisnika socijalnih usluga, njihovo iskorištavanje, zloupotreba povjerenja ili moći, zanemarivanje adekvatnog zadovoljavanja njihovih egzistencijalnih potreba, kao i svako drugo djelovanje koje može ugroziti život ili narušiti zdravlje korisnika socijalnih usluga, uključujući i zanemarivanje njihovih fizičkih, psihosocijalnih, duhovnih ili razvojnih potreba.

(2) Svi zaposlenici pružaoca socijalnih usluga imaju obavezu brinuti se da korisnici njihovih usluga ne budu zlostavljani, te su dužni svaku vrstu zlostavljanja prijaviti odgovornom licu pružaoca socijalnih usluga, nadležnom centru za socijalni rad, odnosno opštinskoj službi socijalne zaštite i nadležnim istražnim organima.

(3) Pružaoci socijalnih usluga dužni su kontinuirano preduzimati mjere u cilju preveniranja i sprečavanja zlostavljanja korisnika socijalnih usluga kako od strane zaposlenika, tako i od strane

drugih korisnika, što uključuje i izradu internih procedura prijavljivanja i postupanja po zaprimljenim prijavama ili uočenim slučajevima zlostavljanja korisnika socijalnih usluga.

(4) Pružaoци socijalnih usluga imaju obavezu, putem stručnog kadra, na razumljiv i pristupačan način, kontinuirano upoznavati i edukovati korisnike socijalnih usluga o prepoznavanju, izbjegavanju i prijavljivanju nasilja.

Član 11. (Osnovna načela kvalitete socijalnih usluga)

Uz puno uvažavanje posebnosti psihofizičkog stanja korisnika i socio-ekonomskih okolnosti u kojima se nalazi, te s ciljem postizanja njihove kvalitete, pružanje socijalnih usluga se zasniva na sljedećih sedam sveobuhvatnih načela kvalitete:

- a) dostupnosti koja podrazumijeva širok spektar socijalnih usluga koje trebaju biti dostupne korisnicima, kako bi se pružio adekvatan odgovor na njihove potrebe, po mogućnosti sa slobodom izbora usluga unutar zajednice, te, gdje je to potrebno, na mjestu koje je najbolje za korisnike i njihove porodice;
- b) pristupačnosti koja podrazumijeva dostupnost socijalnih usluga svima onima kojima su potrebne, kao i informacija i nepristrasnih savjeta o rasponu dostupnih usluga pri čemu licima s invaliditetom treba obezbijediti pristup fizičkom okruženju u kojemu se usluga pruža, odgovarajući prijevoz od i do mjesta pružanja usluga i pristup informacijama i komunikacionim kanalima (uključujući informacione i komunikacione tehnologije);
- c) priuštivosti koja podrazumijeva obezbjeđenje socijalnih usluga svim licima kojima su one potrebne (univerzalni pristup) ili besplatno ili po cijeni koju i pojedinac može finansirati;
- d) usmjerenosti na korisnika koja podrazumijeva pravovremenu i fleksibilnu prilagodbu socijalnih usluga promjenjivim potrebama svakog pojedinca s ciljem poboljšanja kvalitete njegova života i obezbjeđenja jednakih mogućnosti;
- e) sveobuhvatnosti koja podrazumijeva integrisani način pružanja socijalnih usluga usklađen s višestrukim potrebama, sposobnostima i sklonostima korisnika i, kada je to prikladno, njihovih porodica s ciljem poboljšanja njihove dobrobiti;
- f) kontinuiranosti koja podrazumijeva organizovanje socijalnih usluga tako da se obezbjeđuje njihovo neprekidno pružanje dok god postoji potreba, a posebno kada je usluga usmjerena na zadovoljavanje razvojnih i dugotrajnih potreba korisnika, uz puno uvažavanje njegovog životnog ciklusa, čime se korisnicima omogućuje oslanjanje na neprekidni niz usluga od početka intervencije, te izbjegavanje negativnog uticaja prekida usluge i
- g) usmjerenosti na rezultate koja podrazumijeva usmjerenost socijalnih usluga prvenstveno na dobrobit korisnika, uzimajući pritom, kada je to potrebno, u obzir i dobrobit njegove porodice i zajednice u kojoj živi pri čemu pružanje navedenih usluga treba biti optimizirano na osnovu periodičnih procjena, odnosno evaluacija koje bi trebale, između ostalog, služiti kao kanal za organizovanje povratnih informacija od korisnika i drugih učesnika uključenih u pružanje socijalnih usluga.

II. KORISNICI SOCIJALNIH USLUGA

Član 12. (Korisnici socijalnih usluga)

(1) Korisnici socijalnih usluga su djeca i odrasla lica u stanju socijalne potrebe, koji su državljani Bosne i Hercegovine s prebivalištem na teritoriju Federacije, kao i strani državljani koji socijalne usluge, utvrđene odredbama ovoga zakona, koriste u skladu s važećim propisima u Bosni i Hercegovini, međunarodnim ugovorima i konvencijama.

(2) Dijete u stanju socijalne potrebe iz stava (1) ovoga člana je:

- a) dijete bez roditeljskog staranja pod kojim se smatra dijete bez oba roditelja, nepoznatih roditelja ili napušteno od roditelja, te dijete roditelja kojima je oduzeto pravo da žive s djetetom i dijete roditelja kojima je oduzeto roditeljsko staranje, kao i dijete roditelja spriječenih da vrše roditeljsku dužnost;
- b) odgojno zanemareno ili zapušteno dijete pod kojim se smatra dijete koje narušava opšteprihvaćene norme ponašanja zbog nedovoljnog nadzora i brige roditelja ili staratelja/posvojitelja, te negativnog uticaja sredine;
- c) dijete u sukobu sa zakonom pod kojim se smatra dijete koje svojim ponašanjem narušava opšteprihvaćene norme ponašanja i vrši prekršaje i krivična djela;
- d) dijete u riziku pod kojim se smatra dijete čiji su pravilan odgoj, te fizički, psihički i emocionalni razvoj ometeni ili otežani nepovoljnim socio-ekonomskim ili porodičnim prilikama (nesređeni porodični odnosi, bolest djeteta ili članova njegove uže porodice, siromaštvo i slično);
- e) dijete s teškoćama u razvoju ili invaliditetom pod kojim se smatra dijete s fizičkim, mentalnim, intelektualnim ili senzornim oštećenjima, odnosno višestrukim oštećenjima koja u interakciji s raznim preprekama mogu ometati njegovo puno i efikasno uključivanje u društvo na ravnopravnom osnovu s drugima;
- f) dijete žrtva porodičnog, vršnjačkog ili drugog nasilja pod kojim se smatra dijete koje je žrtva fizičkog, psihičkog, seksualnog ili ekonomskog zlostavljanja i kojemu je nanesena fizička, psihička, seksualna ili ekonomska šteta ili patnja, kao i prijetnja takvim djelima ili propuštanje činjenja i dužne pažnje što ozbiljno sputava dijete da u punom kapacitetu uživa u svojim pravima i slobodama na principu ravnopravnosti u javnoj ili privatnoj sferi života;
- g) dijete žrtva trgovine ljudima pod kojim se smatra dijete koje je vrbovano, oteto, prevezeno, skriveno, nasilno transportovano ili prihvaćeno u svrhu iskorištavanja čak i ako nije upotrijebljeno neko od sredstava prijetnje ili upotrebe sile, prinude, prevare, obmane ili drugog sličnog sredstva bez obzira da li je dijete dalo svoj dobrovoljni pristanak za iskorištavanje ili ne;
- h) dijete koje koristi psihoaktivna sredstva i pokazuje druga zavisnička ponašanja pod kojim se smatra dijete koje zbog zavisnosti, negativnih socijalnih uticaja i emocionalnih poremećaja narušava i ugrožava svoje zdravlje i život, kao i zdravlje i život bližih članova porodice i drugih lica;
- i) dijete s društveno negativnim ponašanjem pod kojim se smatra dijete koje se odaje besposličarenju, skitnji, prosjačenju i drugim oblicima društveno negativnog ponašanja;
- j) dijete bez pratnje pod kojim se smatra dijete stranac koje se prije ulaska u Bosnu i Hercegovinu našlo bez pratnje roditelja ili staratelja ili ono dijete koje ostane bez pratnje roditelja odnosno staratelja nakon ulaska na teritoriju Federacije, kao i dijete koje se zatekne van svog prebivališta bez nadzora roditelja ili staratelja;

- k) dijete u stanju potrebe pod kojim se smatra dijete kojemu je zbog posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite zbog siromaštva, elementarne nepogode, izbjeglištva, ratnog stanja, pretrpljene prisilne migracije, repatrijacije, smrti jednog ili više članova porodice, povratka s liječenja, otpuštanja iz ustanove, prestanka hraniteljstva, maloljetničke trudnoće ili drugih rizika i nepredvidivih okolnosti.

(3) Odraslo lice u stanju socijalne potrebe iz stava (1) ovoga člana je:

- a) lice s invaliditetom pod kojim se smatra lice s fizičkim, mentalnim, intelektualnim ili senzornim teškoćama, odnosno višestrukim oštećenjima koja u interakciji s raznim preprekama mogu ometati njegovo puno i efikasno uključivanje u društvo na ravnopravnom osnovu s drugima;
- b) starije lice pod kojim se smatra lice koje zbog trajnih promjena u svom psiho-socijalnom ili zdravstvenom stanju ne može zadovoljiti svoje osnovne životne potrebe i koje nema članova porodice niti srodnike koji su ga po zakonu obavezni izdržavati ili, ako ih ima, ta lica ne mogu brinuti o njemu i izvršavati svoju obavezu izdržavanja;
- c) lice s društveno negativnim ponašanjem pod kojim se smatra lice koje se odaje besposličarenju, skitnji, prosjačenju, prostituciji i drugim oblicima društveno negativnog ponašanja;
- d) žrtva porodičnog i drugog nasilja pod kojom se smatra lice koje je fizički, psihički, seksualno ili ekonomski zlostavljano i kojemu je nanesena fizička, psihička, seksualna ili ekonomska šteta ili patnja, kao i prijetnja takvim djelima ili propuštanje činjenja i dužne pažnje što lice ozbiljno sputava da uživa u svojim pravima i slobodama;
- e) žrtva trgovine ljudima pod kojom se smatra lice koje je oteto, prevezeno, sakriveno, nasilno transportovano ili prihvaćeno upotrebom prijetnje ili sile, odnosno koje je obmanjivanjem ili drugim oblicima prinude ili prevare pristalo na sopstveno iskorištavanje čime je dovedeno u stanje socijalne potrebe;
- f) zavisnik o psihoaktivnim sredstvima i drugim oblicima zavisnosti pod kojim se smatra lice koje je došlo u stanje socijalne potrebe zbog upotrebe psihoaktivnih supstanci, negativnih socijalnih uticaja i emocionalnih poremećaja, te time narušava i ugrožava svoje zdravlje i život, kao i zdravlje i život bližih članova porodice i drugih lica zbog čega ima problema u društvenim i porodičnim odnosima i obezbjeđenju egzistencije;
- g) samohrani roditelj pod kojim se smatra lice koje nije u braku i ne živi u vanbračnoj zajednici, a samo izdržava i brine o djetetu, te koje nema sredstva za izdržavanje ili mu je, zbog neriješenog stambenog pitanja ili poremećenih porodičnih odnosa, potreban odgovarajući vid socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške;
- h) beskućnik pod kojim se smatra lice koje nema mjesto stanovanja niti sredstava kojima bi moglo obezbijediti stanovanje, te je privremeno smješteno u prihvatilište ili boravi na javnim ili drugim mjestima koja nisu namijenjena za stanovanje;
- i) druge kategorije lica u stanju socijalne potrebe pod kojima se smatraju pojedinci i porodice kojima je zbog posebnih okolnosti potreban odgovarajući vid socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške zbog siromaštva, elementarne nepogode, izbjeglištva, ratnog stanja, pretrpljene prisilne migracije, repatrijacije, smrti jednog ili više članova porodice, povratka s liječenja, otpuštanja iz ustanove, napuštanja sistema javne brige, prestanka hraniteljstva ili drugih nepredvidivih okolnosti zbog kojih se lice ili porodica nađu u stanju socijalne potrebe.

(4) Propisima kantona ili jedinica lokalne samouprave može se proširiti krug korisnika socijalnih usluga iz st. (2) i (3) ovoga člana u skladu s njihovim specifičnim potrebama i programima razvoja socijalne zaštite na području njihove mjesne nadležnosti.

Član 13.
(Osnovna prava korisnika socijalnih usluga)

U skladu s odredbama ovoga zakona, korisnici socijalnih usluga imaju pravo na:

- a) informisanost;
- b) učešće u donošenju odluka;
- c) slobodan izbor usluga;
- d) privatnost i povjerljivost ličnih podataka;
- e) održavanje porodičnih i drugih društvenih veza i
- f) pritužbu.

Član 14.
(Pravo na informisanost)

(1) Pod pravom na informisanost smatra se pravo korisnika socijalnih usluga i njegovog zakonskog zastupnika da budu informisani o razlozima zbog kojih mu se pruža određena socijalna usluga, njegovom socio-zdravstvenom stanju, stručnim tretmanima u koje je uključen i očekivanim rezultatima, te drugim relevantnim činjenicama, a sve s ciljem povećanja stepena razumijevanja sopstvene situacije i pružanja podrške pri donošenju adekvatnih odluka koje se tiču njegova života.

(2) Korisnik socijalne usluge koji je navršio 15 godina života ima pravo uvida u spise predmeta koji se odnose na njegovo korištenje socijalnih usluga i ostvarivanje prava iz oblasti socijalne zaštite.

(3) Ako korisnik socijalne usluge nije navršio 15 godina života ili ako je lišen poslovne sposobnosti, pravo uvida u spise predmeta koji se odnose na pružanje, odnosno korištenje socijalnih usluga ima njegov zakonski zastupnik.

(4) Razgledanje, kopiranje i prepisivanje spisa predmeta omogućit će se u skladu s propisima koji regulišu pitanje pristupa informacijama.

Član 15.
(Pravo na učešće u donošenju odluka)

(1) Korisnik socijalnih usluga ima pravo učestvovati u procjeni svoga stanja i potreba i u odlučivanju o tome da li hoće prihvatiti uslugu, kao i blagovremeno dobiti sva obavještenja koja su mu za to potrebna, uključujući i opis, cilj i korist od predložene usluge, te obavještenja o raspoloživim alternativnim uslugama i druga obavještenja od značaja za pružanje usluge.

(2) Dijete ima pravo, u skladu sa svojim uzrastom i zrelošću, učestvovati i slobodno izraziti svoje mišljenje u svim postupcima u kojima se odlučuje o njegovim pravima.

Član 16.
(Pravo na slobodan izbor usluga)

(1) Korisnik socijalnih usluga ima pravo na slobodan izbor usluga i pružaoca socijalnih usluga, u skladu s odredbama ovoga zakona.

(2) Korisnik socijalnih usluga ima pravo na promjenu dodijeljenog pružaoca socijalnih usluga samo onda kada postoje opravdani razlozi za promjenu, te u skladu s procjenom stručnog tima nadležnog centra za socijalni rad, odnosno opštinske službe socijalne zaštite.

Član 17.

(Pravo na privatnost i povjerljivost ličnih podataka)

(1) Korisnik socijalnih usluga ima pravo na povjerljivost svih ličnih podataka iz dokumentacije koja se obrađuje za potrebe izvještaja, odnosno za evidencije, uključujući i one koji se tiču njegove ličnosti, ponašanja i porodičnih okolnosti i načina korištenja usluga socijalne zaštite, a u skladu s propisima o zaštiti ličnih podataka koji se primjenjuju na području Federacije.

(2) U povjerljive podatke iz stava (1) ovoga člana ubrajaju se:

- a) podatak da lice koristi socijalnu uslugu;
- b) vrsta prava ili usluge pružene pojedinom korisniku;
- c) ime, adresa i drugi lični i identifikacioni podaci o korisniku;
- d) podaci koji se nalaze u zahtjevu korisnika;
- e) informacije koje sam korisnik saopštava o sebi;
- f) informacije koje druga lica saopštavaju o korisniku;
- g) podaci dobiveni u vezi korisnika tokom pružanja usluge;
- h) procjene, nalazi, profesionalni stav ili mišljenje pružaoca socijalne usluge o korisniku;
- i) podaci koji se nalaze u izvještajima zdravstvenih ustanova za korisnika;
- j) informacije o korisniku kao što su: fotografije korisnika, crteži napravljeni od strane korisnika tokom procesa pružanja usluge, svojeručno pisane izjave ili komentari i primjedbe korisnika, pisane bilješke pružaoca socijalne usluge ili korisnika, audio i video snimci sačinjeni u vezi s korištenjem usluge i drugo;
- k) sadržaj prepiske s drugim institucijama, ustanovama ili organizacijama, ako ta prepiska sadrži informacije o korisniku ili drugim licima koja su s njim povezana.

(3) Od prava korisnika socijalnih usluga na povjerljivost podataka može se odstupiti samo u slučajevima predviđenim Zakonom o zaštiti ličnih podataka ili ovim zakonom.

Član 18.

(Pravo na održavanje porodičnih i drugih društvenih veza)

(1) Tokom korištenja socijalnih usluga, korisnik socijalnih usluga ima pravo na nesmetan kontakt s članovima porodice i drugim njemu značajnim licima, što podrazumijeva i njegovo pravo da posjećuje svoju porodicu i prijatelje, kao i pravo da bude posjećen od strane istih na način utvrđen opštim aktima pružaoca socijalnih usluga.

(2) Način i intenzitet održavanja porodičnih i drugih društvenih veza djeteta ili odraslog lica koji koriste usluge socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške, te u skladu s njihovim najboljim interesom, utvrđuju se prema uputama nadležnog centra za socijalni rad, odnosno opštinske službe socijalne zaštite.

Član 19.

(Pravo na pritužbu)

(1) Korisnik socijalnih usluga, kao i njegov zakonski zastupnik imaju pravo na pritužbu u pogledu uslova i načina pružanja socijalnih usluga, postupanja od strane pružaoca socijalnih usluga,

aktivnosti ili stručnih tretmana u koje je uključen kao i ostalih situacija i pojava koje na bilo koji način utiču na njegov život.

(2) Pružaoci socijalnih usluga dužni su donijeti opšti akt kojim će utvrditi način podnošenja i postupanja po pritužbama, kao i način očitovanja na podnesene pritužbe.

(3) Po pritužbi podnesenoj u skladu s opštim aktom iz stava (2) ovoga člana postupa se hitno i to u roku od 15 dana od dana zaprimanja pritužbe.

III. SOCIJALNE USLUGE

Član 20.

(Organizovanje i pružanje socijalnih usluga)

(1) Zavisno od kategorije njihovih korisnika, te uz uvažavanje socijalnih veza i okruženja korisnika, socijalne usluge se generalno pružaju kroz socijalno zbrinjavanje i socijalnu podršku za djecu, odrasla lica ili porodicu.

(2) Zavisno od potreba korisnika, socijalne usluge mogu se pružati istovremeno i kombinovano s uslugama koje pružaju obrazovne, zdravstvene i druge ustanove (medusektorske usluge).

(3) Socijalne usluge uključuju i socijalnu akciju kao aktivnost usmjerenu na unapređenje prava korisnika i povezivanje svih pružaoaca socijalnih usluga u lokalnoj zajednici s ciljem podizanja kvaliteta života socijalno osjetljivih grupa.

(4) Socijalne usluge se pružaju prema hitnosti intervencije, stanju socijalne potrebe, prioritetu usluga i mjerama utvrđenim individualnim planom.

(5) S ciljem poboljšanja kvaliteta njegova života i uključenosti u zajednicu, socijalne usluge se korisniku primarno pružaju u njegovom domu ili u lokalnoj zajednici kroz vaninstitucionalno socijalno zbrinjavanje i socijalnu podršku.

Član 21.

(Modaliteti socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške prema trajanju)

(1) Zavisno od vremena njezina trajanja, usluga socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške pruža se kao:

- a) socijalno zbrinjavanje i socijalna podrška bez smještaja;
- b) poludnevno socijalno zbrinjavanje i socijalna podrška koje obuhvata njihovo pružanje u trajanju od najmanje jednog do najviše nepuna četiri sati dnevno;
- c) cjelodnevno socijalno zbrinjavanje i socijalna podrška koje obuhvata njihovo pružanje u trajanju od najmanje puna četiri do najviše 12 sati dnevno;
- d) povremeno socijalno zbrinjavanje i socijalna podrška koje obuhvata njihovo pružanje u periodu do najviše 60 dana tokom jedne kalendarske godine;
- e) privremeno socijalno zbrinjavanje i socijalna podrška koje obuhvata njihovo neprekidno pružanje u periodu do najviše šest mjeseci;
- f) kontinuirano dugotrajno socijalno zbrinjavanje i socijalna podrška koje obuhvata njihovo neprekidno pružanje u periodu dužem od šest mjeseci.

(2) Kroz socijalno zbrinjavanje i socijalnu podršku bez smještaja iz tačke a) stava (1) ovoga člana korisniku usluga se pruža stručna podrška i pomoć u zadovoljavanju njegovih osnovnih i dodatnih životnih potreba neposredno u njegovom domu.

(3) Kroz poludnevno ili cjelodnevno socijalno zbrinjavanje i socijalnu podršku iz tač. b) i c) stava (1) ovoga člana korisniku usluga se pruža kratkotrajna stručna podrška i pomoć u zadovoljavanju njegovih osnovnih i dodatnih životnih potreba u situacijama kada te potrebe ne mogu biti u cijelosti i adekvatno zadovoljene u njegovoj biološkoj ili hraniteljskoj porodici ili kada je to neophodan vid podrške očuvanju funkcionalnosti njegove porodice.

(4) Kroz povremeno socijalno zbrinjavanje i socijalnu podršku iz tačke d) stava (1) ovoga člana korisniku usluga se pruža stručna podrška i pomoć u zadovoljavanju njegovih osnovnih i dodatnih životnih potreba u situacijama kada je potrebno očuvati kapacitete njegove porodice i spriječiti nastanak ili produbljivanje nepovoljnih okolnosti koje bi mogle trajno ugroziti funkcionisanje i dobrobit korisnika usluga ili ostalih članova njegove porodice.

(5) Kroz privremeno socijalno zbrinjavanje i socijalnu podršku iz tačke e) stava (1) ovoga člana korisniku usluga se pruža intenzivna stručna podrška i pomoć u zadovoljavanju njegovih osnovnih i dodatnih životnih potreba u situacijama u kojima su ugroženi život, zdravlje ili dobrobit korisnika usluge.

(6) Kroz kontinuirano dugotrajno socijalno zbrinjavanje i socijalnu podršku iz tačke f) stava (1) ovoga člana korisniku usluga se neprekidno i u cijelosti obezbjeđuje stalna stručna podrška i pomoć u zadovoljavanju njegovih osnovnih i dodatnih životnih potreba u situacijama kada to nije moguće obezbijediti u njegovoj biološkoj porodici ili hraniteljskoj porodici.

(7) Kontinuirano dugotrajno socijalno zbrinjavanje i socijalna podrška iz tačke f) stava (1) ovoga člana obuhvataju i pripremu korisnika za povratak u sopstvenu ili hraniteljsku porodicu ili za samostalan život, te pripremu djeteta za posvojenje.

(8) Nadležni centri za socijalni rad, odnosno opštinske službe socijalne zaštite koje su korisniku priznale pravo na uslugu kontinuiranog dugotrajnog socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške dužne su najmanje jednom godišnje preispitivati opravdanost nastavka pružanja ove vrste usluge.

Član 22.

(Modaliteti socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške prema intenzitetu)

(1) Zavisno od stepena potrebne podrške, usluge socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške pružaju se prema sljedećim stepenima potrebne podrške korisniku:

- a) podrška I stepena za korisnika koji nema sposobnosti da se samostalno brine o sebi i da se uključi u aktivnosti svakodnevnog života zbog čega mu je potrebna kontinuirana podrška;
- b) podrška II stepena za korisnika koji se može brinuti o sebi i uključiti se u aktivnosti svakodnevnog života uz fizičko prisustvo i podršku drugog lica;
- c) podrška III stepena za korisnika koji se može brinuti o sebi i uključiti se u aktivnosti svakodnevnog života, ali mu je zbog nedovoljno razvijenih znanja i vještina potreban nadzor i podrška drugih lica i
- d) podrška IV stepena za korisnika koji samostalno, odnosno uz poticaj i podsjećanje može obavljati sve životne aktivnosti.

(2) Podrška I stepena iz tačke a) stav (1) ovoga člana obezbjeđuje se intenzivno i neprekidno u trajanju od 24 sata dnevno.

(3) Podrška II stepena iz tačke b) stav (1) ovoga člana obezbjeđuje se intenzivno i kontinuirano u trajanju od osam do 16 sati dnevno, te uključuje noćno dežurstvo, odnosno fizičko prisustvo dežurnog radnika u prostorijama u kojima borave korisnici.

(4) Podrška III stepena iz tačke c) stav (1) ovoga člana obezbjeđuje se djelimično u trajanju do najviše 12 sati dnevno, te ne uključuje noćnu podršku.

(5) Podrška IV stepena iz tačke d) stav (1) ovoga člana obezbjeđuje se povremeno u trajanju od nekoliko sati dnevno ili tjedno.

Član 23. (Vrste socijalnih usluga)

(1) Zavisno od stanja socijalne potrebe i stepena potrebne podrške, socijalno zbrinjavanje i socijalna podrška pružaju se u okviru sljedećih socijalnih usluga:

- a) osnovna socijalna usluga;
- b) usluge stručne podrške i savjetovanja;
- c) usluge socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške u porodičnom modelu brige;
- d) usluge socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške u zajednici i
- e) usluge institucionalnog socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške.

(2) Prilikom pružanja osnovne socijalne usluge, kao i usluge stručne podrške i savjetovanja pružaoci navedenih socijalnih usluga su dužni primjenjivati metodologiju vođenja slučaja.

(3) Nakon prethodno pribavljenih mišljenja kantonalnih ministarstava nadležnih za socijalnu zaštitu (u daljem tekstu: kantonalna ministarstva), federalni ministar rada i socijalne politike (u daljem tekstu: federalni ministar) donosi provedbeni akt kojim će propisati osnovne elemente metodologije vođenja slučaja i potrebne obrasce.

Član 24. (Osnovna socijalna usluga)

(1) Zavisno od djelatnosti pružaoca socijalnih usluga, kao i njegovim zakonskim ovlastima, osnovna socijalna usluga, u skladu s odredbama ovoga zakona, obuhvata:

- a) informisanje što podrazumijeva postupak pripremanja i pružanja bitnih informacija iz oblasti socijalne zaštite, koje su važne za korisnike, širu društvenu zajednicu i druge institucije i stručnjake značajne za sistem socijalne zaštite u Federaciji;
- b) procjenjivanje što podrazumijeva sistematičan proces prikupljanja i analize relevantnih podataka s ciljem prepoznavanja socijalne potrebe i trenutnih ili budućih socijalnih poteškoća, mogućnosti njihova ublažavanja ili uklanjanja, identifikovanja razloga koji su doveli do poteškoća, te preduzimanja mjera na njihovom otklanjanju, uzimajući u obzir snage i slabosti pojedinca i njegove porodice, kao i društvene zajednice u kojoj oni žive i djeluju;
- c) planiranje što podrazumijeva proces pripreme donošenja odluka za buduće postupanje u kojemu se ispituju potrebe i resursi, utvrđuju individualni planovi usmjereni na zadovoljavanje socijalnih potreba i rješavanje uočenih socijalnih problema, identifikuju i

- obezbjeduju adekvatne socijalne usluge, potiču nove inicijative i uspostavljaju mehanizmi za mobilizaciju postojećih resursa, te evaluiraju i preispituju dogovoreni rezultati i ciljevi u okviru individualnih planova uz aktivno uključivanje svih zainteresovanih strana;
- d) praćenje i evaluiranje što podrazumijeva skup postupaka kojima se ispituju efekti preduzetih ili sprovedenih intervencija, tretmana i/ili programa koji se sprovode u okviru individualnih planova u svrhu provjere stepena ostvarenja postavljenih ciljeva;
 - e) izvještavanje što podrazumijeva postupak sistematičnog i redovnog upoznavanja svih zainteresovanih strana o postignutim rezultatima realizovanih aktivnosti i mjera sprovedenih u okviru individualnih planova, kao i o uočenim problemima i poteškoćama pri njihovom sprovođenju, te predlaganje modaliteta za njihovo unapređenje.

(2) Osnovna socijalna usluga se, kao samostalna usluga, pruža onda kada korisnik traži pomoć po prvi put, a pružalac socijalne usluge ne raspolaže podacima na osnovu kojih može izvršiti procjenu i informisati korisnika ili korisnika uputiti kod drugog ovlaštenog pružaoca socijalnih usluga.

(3) Korisnik koji ostvaruje pravo na osnovnu socijalnu uslugu je svako lice ili porodica koja se nađe u stanju socijalne potrebe, ako se za uslugu odluči dobrovoljno i ako je zatraži kod ovlaštenog pružaoca socijalnih usluga, te ako pristane na uslugu koju ovlašteni pružalac socijalne usluge počne pružati po službenoj dužnosti ili na osnovu obavijesti fizičkog ili pravnog lica koje je ustanovilo socijalnu ugroženost korisnika.

(4) Osnovnu socijalnu uslugu iz stava (1) ovoga člana pružaju centri za socijalni rad, odnosno opštinske službe socijalne zaštite u okviru svoje redovne djelatnosti.

(5) O priznavanju prava na osnovnu socijalnu uslugu ne odlučuje se rješenjem.

Član 25.

(Usluge stručne podrške i savjetovanja)

(1) Usluge stručne podrške i savjetovanja obuhvataju skup stručnih metoda, mjera, postupaka i aktivnosti usmjerenih na preveniranje rizičnih faktora u životu pojedinca, porodice i zajednice, te stručni tretman kojim se pruža podrška i pomoć pojedincu ili porodici u savladavanju poteškoća, postizanju individualno i društveno poželjnih promjena, te unapređenju kvaliteta života pojedinca i porodice.

(2) Usluge stručne podrške i savjetovanja pružaju se u obliku:

- a) stručnog socijalnog rada koji obuhvata iniciranje primjene potrebnih oblika socijalne zaštite, pripremu korisnika za prihvatanje i primjenu potrebnih oblika socijalne zaštite, saradnju s nadležnim institucijama i drugim pravnim ili fizičkim licima čije je uključivanje neophodno u pogledu zadovoljavanja utvrđenih potreba korisnika, izradu i praćenje realizovanja individualnog plana podrške, primjenu različitih metoda podrške s ciljem usmjeravanja i osposobljavanja pojedinca ili porodice za rješavanje svojih životnih problema i slično;
- b) stručnog savjetovanja koje obuhvata komunikacioni proces kojim stručni radnici pružalca socijalne usluge u neposrednom kontaktu potiču pojedinca ili porodicu na sagledavanje svoje životne situacije s ciljem prevladavanja poteškoća kojima su izloženi, stvaranja uslova za očuvanje i razvoj sopstvenih kapaciteta i mogućnosti, te izgradnje odgovornog odnosa prema sopstvenom životu i zajednici u kojoj žive;

- c) psihosocijalne podrške koja obuhvata skup stručnih postupaka usmjerenih na sticanje, poticanje i razvijanje kognitivnih, funkcionalnih i socijalnih vještina lica s ciljem pružanja stručne podrške u pogledu unapređenja ili održavanja njegovog stabilnog psihičkog stanja, razvijanja socijalnih kompetencija, lične prilagodljivosti i sposobnosti za što samostalniji i ispunjeniji život u okruženju po sopstvenom izboru;
- d) pomoći pri uključivanju u programe obrazovanja i osposobljavanja koja obuhvata proces u kojemu stručni radnici pružaoca socijalne usluge pružaju stručnu podršku socijalno isključenim pojedincima pri njihovom uključivanju u redovne ili prilagođene obrazovne programe ili programe osposobljavanja s ciljem njihovog materijalnog osnaživanja i socijalne integracije u zajednicu u kojoj žive;
- e) krizne intervencije koja obuhvata poseban stručni postupak u kojemu stručni radnici pružaoca socijalnih usluga posebnim tehnikama i vještinama intervišu u situacijama obilježenim neočekivanim događajima koji izazivaju iznenadnu i značajnu opasnost za dobrobit pojedinca ili porodice, a u svrhu stabilizovanja okolnosti i procesa kod pojedinaca i porodica izloženih kriznom događaju;
- f) rane intervencije koja obuhvata postupak kojim stručni radnici pružaoca socijalnih usluga pružaju stručnu poticajnu pomoć djeci, stručnu i savjetodavnu pomoć njihovim roditeljima, drugim članovima porodica ili hraniteljima djece kod nekog utvrđenog razvojnog rizika ili razvojne teškoće djeteta;
- g) socijalnog mentorstva koje obuhvata pažljivo osmišljenje i ciljane aktivnosti kojima stručni radnici pružaoca socijalnih usluga, koristeći se svojim stručnim znanjem, razvijaju specifičan odnos i partnerstvo usmjereno na osnaživanje socijalno isključenih korisnika radi promjene socijalnog statusa korisnika, odnosno prelaska iz pozicije isključenosti u poziciju socijalne uključenosti;
- h) stručne procjene koja obuhvata postupak u kojemu stručni radnici pružaoca socijalnih usluga, koristeći se svojim stručnim znanjem i kompetencijama, izrađuju nalaz o socijalnom statusu korisnika i/ili daju mišljenje o najprimjerenijem obliku usluge ili zaštite korisnika;
- i) pravne pomoći koja obuhvata poslove informisanja i stručne podrške i usmjeravanja u vezi s pravnim aspektima ostvarenja ili zaštite prava i interesa pojedinaca i grupa kroz sistem socijalne zaštite, te poslove učešća u procjeni, planiranju i realizovanju usluga i mjera usmjerenih na sveobuhvatnu podršku korisnicima u stanju socijalne potrebe i
- j) medijaciju koja obuhvata strukturisani proces rješavanja sukoba i spornih pitanja između sukobljenih strana uz pomoć stručnih radnika pružaoca socijalnih usluga u ulozi medijatora, a u svrhu postizanja zajedničkog sporazuma.

(3) Pored usluga stručne podrške i savjetovanja utvrđenih odredbama stava (2) ovoga člana, pružaoci socijalnih usluga mogu pružati i druge specijalizovane usluge stručne podrške i savjetovanja.

(4) Specijalizovane usluge stručne podrške i savjetovanja iz stava (3) ovoga člana pružaju se po posebnim programima odobrenim od strane Federalnog ministarstva rada i socijalne politike (u daljem tekstu: Federalno ministarstvo) ili kantonalnog ministarstva.

(5) Usluge stručne podrške i savjetovanja mogu se pružati samostalno ili u sklopu usluga utvrđenih odredbama člana 23. stav (1) tač. c), d) i e) ovoga zakona.

(6) Usluge stručne podrške i savjetovanja u pravilu se pružaju u vremenski ograničenom roku u trajanju do najviše 12 mjeseci, s tim da se isti, u izuzetnim slučajevima, može produžiti za još tri mjeseca.

(7) Korisnici usluge stručne podrške i savjetovanja mogu biti sve kategorije djece i odraslih lica utvrđene odredbama člana 4. ovoga zakona za koje se, nakon sveobuhvatne procjene pojedinačnih i porodičnih snaga, rizika i potreba, te u skladu s individualnim planom, može očekivati njihovo osnaživanje u pogledu razvijanja kapaciteta za promjene i unapređenje funkcionalnosti porodičnih odnosa, te osposobljavanje roditelja za brigu o djeci u porodici, a posebno:

- a) pojedinac kojemu je potrebna pomoć pri stvaranju uslova za očuvanje i razvoj stečenih ili preostalih sposobnosti, te prevladavanju poteškoća uzrokovanih bolešću, starošću, smrću člana porodice, invaliditetom, teškoćama u razvoju, uključivanjem u svakodnevni život nakon boravka u ustanovi ili kod drugog pružaoca socijalnih usluga, zdravstvenoj ustanovi, kao i u drugim kriznim situacijama;
- b) biološka ili hraniteljska porodica kojoj je potrebna stručna pomoć pri prevladavanju porodičnih poteškoća i poteškoća roditelja ili hranitelja u odgoju djece, te osposobljavanju porodice za funkcionisanje u svakodnevnom životu.

Član 26.

(Usluge socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške u porodičnom modelu brige)

(1) Usluge socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške u porodičnom modelu brige su usluge koje obuhvataju smještaj i tretman korisnika u porodičnom modelu brige, koji korisniku nadoknađuje, dopunjava ili obezbjeđuje funkciju doma ili sopstvene porodice, a u skladu s individualnim planom.

(2) Osnovne usluge socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške u porodičnom modelu brige su:

- a) hraniteljstvo i
- b) mali porodični domovi.

Član 27.

(Hraniteljstvo)

(1) Hraniteljstvo je poseban oblik brige van sopstvene porodice kroz koji se djetetu ili odraslom licu pružaju usluge socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške kroz smještaj u drugu porodicu (hraniteljska porodica).

(2) Na pitanja vezana za pojam i vrste hraniteljstva, uslove za obavljanje hraniteljstva, vrste i broj hranjenika, podobnost za obavljanje hraniteljstva, ugovor o hraniteljstvu, hraniteljsku naknadu i naknadu za izdržavanje hranjenika, obaveze, odgovornosti i prava hranitelja i nadležnih centara za socijalni rad, odnosno opštinskih službi socijalne zaštite, prava i obaveze hranjenika, osposobljavanje i edukaciju, registar i evidenciju podataka, upravni nadzor, te druga pitanja vezana za uslugu socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške koja se ostvaruje putem hraniteljstva primjenjuju se odredbe Zakona o hraniteljstvu u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj: 13/17).

Član 28.

(Mali porodični domovi)

(1) Mali porodični domovi su poseban oblik brige van sopstvene porodice kroz koji se pružaju usluge socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške kao smještaj u posebnoj stambenoj jedinici porodičnog tipa koja je integrisana u lokalnu zajednicu i u kojoj istovremeno može boraviti najviše osam korisnika.

(2) Izuzetno od odredbe stava (1) ovoga člana, u malom porodičnom domu može istovremeno boraviti i više od osam korisnika ako je riječ o srodnicima.

(3) Korisnici usluge malog porodičnog doma mogu biti sve kategorije djece i odraslih lica utvrđene odredbama člana 4. ovoga zakona kojima je zbog posebnih okolnosti potrebna usluga malog porodičnog doma.

Član 29.

(Usluge socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške u zajednici)

(1) Usluge socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške u zajednici su usluge koje podržavaju boravak korisnika u porodici ili u njegovom neposrednom okruženju, a u skladu s individualnim planom.

(2) Osnovne usluge socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške u zajednici su:

- a) dnevni boravak;
- b) pomoć u kući;
- c) stanovanje u zajednici uz podršku i
- d) prihvatilište.

Član 30.

(Dnevni boravak)

(1) Dnevni boravak je socijalna usluga namijenjena korisnicima kojima je potrebna pomoć, nadzor ili organizovani oblik boravka za samo određeni broj sati dnevno.

(2) Dnevni boravak obuhvata poludnevni ili cjelodnevni boravak prema modalitetima socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške utvrđenim odredbama člana 21. ovoga zakona.

(3) U odnosu na dob korisnika usluga dnevnog boravka može biti:

- a) usluga dnevnog boravka za djecu i mlađa punoljetna lica i
- b) usluga dnevnog boravka za odrasla i starija lica.

(4) Korisnici usluge dnevnog boravka mogu biti sve kategorije djece i odraslih lica utvrđene odredbama člana 4. ovoga zakona kojima je zbog posebnih okolnosti potrebna usluga dnevnog boravka.

Član 31.

(Pomoć u kući)

(1) S ciljem zadovoljenja osnovnih životnih potreba i unapređenja kvaliteta života korisnika, pomoć u kući predstavlja stručnu i drugu podršku licima koja imaju obezbijeđene boravišne i druge životne uslove u svom okruženju gdje žive, ali zbog starosti, invaliditeta ili bolesti ne mogu brinuti o sebi, niti im članovi porodice mogu pružiti potrebnu podršku.

(2) Pomoć u kući obuhvata:

- a) organizovanje prehrane (nabavka i dostava gotovih obroka u kuću, odnosno nabavka živežnih namirnica, pomoć u pripremanju obroka, pranje posuđa i slično);
- b) obavljanje kućnih poslova (pospremanje stana, donošenje vode, ogrjeva i slično, organizovanje pranja i peglanja rublja, nabavka lijekova i drugih potrepština);
- c) održavanje lične higijene (pomoć u oblačenju i svlačenju, u kupanju i obavljanju drugih higijenskih potreba);
- d) obavljanje poslova u zajednici (plaćanje računa, podizanje novca, kupovina) i
- e) zadovoljavanje drugih svakodnevnih potreba, uključujući i organizovanje zdravstvene njege i primarne zdravstvene zaštite.

(3) U okviru usluge pomoći u kući može se pružati i stručna podrška kojom se obezbjeđuje stručna obrada u kući u skladu s individualnim planom, a primarno podrazumijeva savjetodavno-terapijski, odnosno socijalno-edukativni rad.

(4) Korisnici usluge pomoći u kući su porodice u riziku od razdvajanja, djeca i odrasla lica s teškoćama u razvoju ili invaliditetom, samohrani roditelj djeteta starosti do tri mjeseca starosti, starija lica, kao i druga lica u stanju socijalne potrebe kojima je zbog promjena u zdravstvenom stanju ili drugih životnih prilika neophodna pomoć u kući.

Član 32. **(Stanovanje u zajednici uz podršku)**

(1) Stanovanje u zajednici uz podršku je poseban oblik socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške gdje najviše do osam lica boravi zajedno u jednoj stambenoj jedinici, tokom 24 sata dnevno, uz organizovanu stalnu, svakodnevnu ili povremenu stručnu podršku, pomoć i nadzor u svrhu zadovoljavanja osnovnih i drugih životnih potreba, te socijalnih, radnih, kulturnih, rekreativnih i drugih životnih potreba.

(2) Stanovanjem u zajednici uz podršku smatra se i stanovanje u zajednici stambenih jedinica koje se nalaze na istoj lokaciji.

(3) Podrška iz stava (1) ovoga člana može se pružati korisniku u stambenoj jedinici i tokom njegovih aktivnosti van stambene jedinice.

(4) Usluga stanovanja u zajednici uz podršku pruža se prema modalitetima socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške prema intenzitetu utvrđenim članom 22. ovoga zakona i u skladu s individualnim planom.

(5) Korisnici usluge stanovanja u zajednici uz podršku mogu biti lica s invaliditetom, starija lica, žrtve porodičnog i drugog nasilja, žrtve trgovine ljudima, lica zavisna o psihoaktivnim sredstvima i drugim oblicima zavisnosti, te odrasla lica u stanju socijalne potrebe kojima je zbog posebnih okolnosti potreban odgovarajući vid socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške zbog siromaštva, elementarne nepogode, izbjeglištva, ratnog stanja, pretrpljene prisilne migracije, repatrijacije, smrti jednog ili više članova porodice, povratka s liječenja, otpuštanja iz ustanove, napuštanja sistema javne brige, prestanka hraniteljstva ili drugih nepredvidivih okolnosti koje dovode do stanja socijalne potrebe.

Član 33. (Prihvatište)

(1) Prihvatište je poseban oblik brige u lokalnoj zajednici kroz koji se pružaju usluge privremenog socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške u situacijama u kojima je potrebno intervenirati s ciljem zaštite života, zdravlja ili dobrobiti lica koje se zbog nepovoljnih socio-ekonomskih ili drugih okolnosti našlo u stanju socijalne potrebe.

(2) Korisnici usluge prihvatilišta mogu biti beskućnici, stara lica, žrtve porodičnog nasilja, te djeca i odrasla lica u stanju socijalne potrebe kojima je zbog posebnih okolnosti potreban odgovarajući vid socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške zbog siromaštva, elementarne nepogode, izbjeglištva, ratnog stanja, pretrpljene prisilne migracije, repatrijacije, smrti jednog ili više članova porodice, povratka s liječenja, otpuštanja iz ustanove, napuštanja sistema javne brige, prestanka hraniteljstva ili drugih nepredvidivih okolnosti koje dovode do stanja socijalne potrebe.

Član 34. (Usluge institucionalnog socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške)

(1) Usluga institucionalnog socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške je socijalna usluga koja obuhvata smještaj, obradu i tretman korisnika u zavodu ili domu, odgojnom centru, sigurnoj kući, terapijskoj zajednici ili drugom institucionalno organizovanom obliku socijalne zaštite koji korisniku nadoknađuje, dopunjava ili obezbjeđuje funkciju doma ili sopstvene porodice.

(2) Zavisno od utvrđenih potreba i njegovom izboru, korisniku usluge institucionalnog socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške individualnim se planom obavezno utvrđuju njezino trajanje i intenzitet prema modalitetima utvrđenim čl. 21. i 22. ovoga zakona.

(3) Korisnici usluge institucionalnog socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške mogu biti sve kategorije djece i odraslih lica utvrđene odredbama člana 4. ovoga zakona koje potrebnu brigu i zaštitu ne mogu ostvariti u sopstvenom domu i u krugu svoje porodice ili u hraniteljskoj porodici.

(4) Prilikom rješavanja o pravu korisnika na uslugu institucionalnog socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške, nadležni centri za socijalni rad, odnosno opštinske službe socijalne zaštite moraju u postupku primarno sagledati sve druge mogućnosti podrške, pomoći i zaštite kroz usluge u porodičnom modelu brige ili u zajednici, te ovu uslugu primijeniti isključivo u situacijama kada ne postoje nikakve druge usluge kojima bi se mogla obezbijediti zaštita korisnika u skladu s njegovim najboljim interesom.

(5) U slučajevima iz stava (4) ovoga člana, nadležni centri za socijalni rad, odnosno opštinske službe socijalne zaštite dužne su potkrijepiti dokumentima i detaljno obrazložiti u rješenju razloge zbog kojih smatraju da je usluga institucionalnog socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške u najboljem interesu korisnika.

Član 35. (Usluga institucionalnog socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške djeteta)

(1) Usluge institucionalnog socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške djeteta u zavodu, domu, prihvatilištu, porodičnom modelu brige ili drugom organizovanom obliku stanovanja pružaju se tako da mu obezbjeđuju pripremu za povratak u biološku, posvojiteljsku ili hraniteljsku porodicu, odnosno pripremu za samostalan život, u skladu s porodičnim resursima i resursima jedinice lokalne samouprave, njegovim potrebama i njegovom najboljem interesu.

(2) Djetetu mlađem od tri godine ne pruža se usluga institucionalnog socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške.

(3) Izuzetno od odredbe stava (2) ovoga člana djetetu mlađem od tri godine može se pružiti usluga institucionalnog socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške, ako za to postoje posebno opravdani razlozi, s tim što na smještaju ne može provesti duže od tri mjeseca, osim u nemogućnosti iznalaženja drugog načina alternativnog zbrinjavanja i uz prethodno pribavljenu pisanu saglasnost kantonalnog ministarstva.

(4) U slučajevima iz stava (3) ovoga člana, nadležni centri za socijalni rad, odnosno opštinske službe socijalne zaštite dužne su potkrijepiti dokumentima i detaljno obrazložiti u rješenju razloge zbog kojih smatraju da je usluga institucionalnog socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške u najboljem interesu djeteta, čiju će opravdanost i utemeljenost cijeniti kantonalno ministarstvo prilikom razmatranja zahtjeva za davanje saglasnosti na ovu vrstu socijalne usluge.

IV. PRUŽAOCI SOCIJALNIH USLUGA

Član 36.

(Organizacioni oblici pružaoca socijalnih usluga)

(1) Zavisno od njihove primarne djelatnosti zbog koje su osnovani, vrstama usluga koje pružaju i kategorijama korisnika njihovih usluga, pružaoci socijalnih usluga se osnivaju i organizuju kao:

- a) centri za socijalni rad ili opštinske službe socijalne zaštite;
- b) centri za stručnu podršku i savjetovanje ili porodična savjetovaništa;
- c) centri za pružanje usluga u lokalnoj zajednici ili servisni centri;
- d) centri za usluge pomoći u kući;
- e) centri za dnevni ili poludnevni boravak;
- f) centri za odgoj i osposobljavanje;
- g) centri za prihvata;
- h) mali porodični domovi;
- i) sigurne kuće i
- j) ustanove za socijalno zbrinjavanje i socijalne podršku.

(2) Pružaoci socijalnih usluga mogu se osnovati i registrovati svoju djelatnost i pod drugim nazivima od naziva utvrđenih odredbom stava (1) ovoga člana pod uslovom da ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom u pogledu pružanja socijalnih usluga.

Član 37.

(Centri za socijalni rad)

(1) Kao javne ustanove koje imaju svojstvo pravnog lica, centri za socijalni rad su, u smislu ovoga zakona, pružaoci osnovne socijalne usluge i usluga stručne podrške i savjetovanja u skladu s odredbama čl. 24. i 25. ovoga zakona.

(2) Izuzetno od odredbe stava (1) ovoga člana, u onim kantonima i opštinama u kojima nisu osnovani centri za socijalni rad, osnovna socijalna usluga i usluge stručne podrške i savjetovanja pružaju se kroz opštinske službe socijalne zaštite.

(3) Osim osnovne socijalne usluge i usluga stručne podrške i savjetovanja, centri za socijalni rad mogu organizovati pružanje i drugih vrsta socijalnih usluga ako ispunjavaju uslove utvrđene odredbama ovoga zakona.

(4) Centre za socijalni rad mogu osnivati samo kantoni i jedinice lokalne samouprave.

Član 38.

(Centri za stručnu podršku i savjetovanje ili porodična savjetovališta)

(1) Kao registrovani pružalac socijalnih usluga koji ima svojstvo pravnog lica, centar za stručnu podršku i savjetovanje ili porodično savjetovalište pruža usluge stručne podrške i savjetovanja u skladu s odredbama člana 28. ovoga zakona.

(2) Osim u obliku utvrđenom odredbom stava (1) ovoga člana, centar za stručnu podršku i savjetovanje ili porodično savjetovališta može se, kao posebna organizaciona jedinica koja nema svojstvo pravnog lica, formirati u okviru centra za socijalni rad, centra za pružanje usluga u lokalnoj zajednici, ustanove za socijalno zbrinjavanje i socijalnu podršku ili drugog pravnog lica koje ispunjava uslove propisane ovim zakonom.

(3) Osnivači centra za stručnu podršku i savjetovanje ili porodičnog savjetovališta mogu biti kantoni, jedinice lokalne samouprave, udruženja, fondacije, vjerske zajednice, te druga pravna lica koja ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom.

Član 39.

(Centri za pružanje usluga u lokalnoj zajednici ili servisni centri)

(1) Kao registrovani pružalac socijalnih usluga koji ima svojstvo pravnog lica, centar za pružanje usluga u lokalnoj zajednici ili servisni centar pruža usluge stručne podrške i savjetovanja, malog porodičnog doma, dnevnog ili poludnevnog boravka, pomoći u kući, stanovanja u zajednici uz podršku i prihvatilišta u skladu s odredbama čl. 25, 28, 30, 31, 32. i 33. ovoga zakona.

(2) Izuzetno od odredbe stava (1) ovoga člana, centar za pružanje usluga u lokalnoj zajednici ili servisni centar može se, kao posebna organizaciona jedinica koja nema svojstvo pravnog lica, formirati u okviru ustanove za socijalno zbrinjavanje i socijalnu podršku ili drugog pravnog lica koje ispunjava uslove propisane ovim zakonom.

(3) Zavisno od potreba i raspoloživih kapaciteta, kao i od kategorije korisnika kojima su namijenjene, centar za pružanje usluga u lokalnoj zajednici ili servisni centar može pružati jednu ili više socijalnih usluga utvrđenih odredbom stava (1) ovoga člana.

(4) Osnivači centra za pružanje usluga u lokalnoj zajednici ili servisnog centra mogu biti kantoni, jedinice lokalne samouprave, udruženja, fondacije, vjerske zajednice, te druga pravna lica koja ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom.

Član 40.

(Centri za usluge pomoći u kući)

(1) Kao registrovani pružalac socijalnih usluga koji ima svojstvo pravnog lica, centar za pružanje usluge pomoći u kući pruža uslugu pomoći u kući u skladu s odredbama člana 31. ovoga zakona.

(2) Izuzetno od odredbe stava (1) ovoga člana, centar za pružanje usluge pomoći u kući može se, kao posebna organizaciona jedinica koja nema svojstvo pravnog lica, formirati u okviru centra za dnevni boravak, centra za pružanje usluga u lokalnoj zajednici, ustanove za socijalno zbrinjavanje i socijalnu podršku ili drugog pravnog lica koje ispunjava uslove propisane ovim zakonom.

(3) Osnivači centra za pružanje usluge pomoći u kući mogu biti kantoni, jedinice lokalne samouprave, udruženja, fondacije, vjerske zajednice, te druga pravna lica koja ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom.

Član 41.

(Centri za dnevni ili poludnevni boravak)

(1) Kao registrovani pružalac socijalnih usluga koji ima svojstvo pravnog lica, centar za dnevni ili poludnevni boravak pruža uslugu socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške kroz vremenski ograničen organizovani boravak u skladu s odredbama člana 30. ovoga zakona.

(2) Izuzetno od odredbe stava (1) ovoga člana, centar za dnevni ili poludnevni boravak može se, kao posebna organizaciona jedinica koja nema svojstvo pravnog lica, formirati u okviru centra za pružanje usluga u lokalnoj zajednici, ustanove za socijalno zbrinjavanje i socijalnu podršku ili drugog pravnog lica koje ispunjava uslove propisane ovim zakonom.

(3) Osnivači centra za dnevni ili poludnevni boravak mogu biti kantoni, jedinice lokalne samouprave, udruženja, fondacije, vjerske zajednice, te druga pravna lica koja ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom.

Član 42.

(Centri za odgoj i osposobljavanje)

(1) Kao registrovani pružalac socijalnih usluga koji ima svojstvo pravnog lica, centar za odgoj i osposobljavanje pruža usluge stručne podrške i savjetovanja, te institucionalnog socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške u skladu s odredbama čl. 25, 34. i 35. ovoga zakona.

(2) Izuzetno od odredbe stava (1) ovoga člana, centar za odgoj i osposobljavanje može se, kao posebna organizaciona jedinica koja nema svojstvo pravnog lica, formirati u okviru centra za pružanje usluga u lokalnoj zajednici, ustanove za socijalno zbrinjavanje i socijalnu podršku ili drugog pravnog lica koje ispunjava uslove propisane ovim zakonom.

(3) Osnivači centra za odgoj i osposobljavanje mogu biti kantoni, jedinice lokalne samouprave, udruženja, fondacije, vjerske zajednice, te druga pravna lica koja ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom.

Član 43.

(Centri za prihvata)

(1) Kao registrovani pružalac socijalnih usluga koji ima svojstvo pravnog lica, centar za prihvata pruža usluge socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške u skladu s odredbama člana 33. ovoga zakona.

(2) Izuzetno od odredbe stava (1) ovoga člana, centri za prihvata mogu se, kao posebne organizacione jedinice koje nemaju svojstvo pravnog lica, formirati u okviru centra za pružanje

usluga u lokalnoj zajednici, ustanove za socijalno zbrinjavanje i socijalnu podršku ili drugog pravnog lica koje ispunjava uslove propisane ovim zakonom.

(3) Osnivači centara za prihvata mogu biti kantoni, jedinice lokalne samouprave, udruženja, fondacije, vjerske zajednice, te druga pravna lica koja ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom.

Član 44. (Mali porodični domovi)

(1) Kao registrovani pružalac socijalnih usluga koji ima svojstvo pravnog lica, mali porodični dom pruža usluge socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške u skladu s odredbama člana 28. ovoga zakona.

(2) Izuzetno od odredbe stava (1) ovoga člana, mali porodični domovi mogu se, kao posebne organizacione jedinice koje nemaju svojstvo pravnog lica, formirati u okviru centra za pružanje usluga u lokalnoj zajednici, ustanove za socijalno zbrinjavanje i socijalnu podršku ili drugog pravnog lica koje ispunjava uslove propisane ovim zakonom.

(3) Osnivači malih porodičnih domova mogu biti kantoni, jedinice lokalne samouprave, udruženja, fondacije, vjerske zajednice, te druga pravna lica koja ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom.

Član 45. (Sigurne kuće)

(1) Kao registrovani pružalac socijalnih usluga koji ima svojstvo pravnog lica, sigurne kuće pružaju usluge stručne podrške i savjetovanja, te institucionalnog socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške u skladu s odredbama čl. 25, 34. i 35. ovoga zakona.

(2) Izuzetno od odredbe stava (1) ovoga člana, sigurne kuće se mogu, kao posebne organizacione jedinice koje nemaju svojstvo pravnog lica, formirati u okviru centra za pružanje usluga u lokalnoj zajednici, ustanove za socijalno zbrinjavanje i socijalnu podršku ili drugog pravnog lica koje ispunjava uslove propisane ovim zakonom.

(3) Osnivači sigurnih kuća mogu biti kantoni, jedinice lokalne samouprave, udruženja, fondacije, vjerske zajednice, te druga pravna lica koja ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom.

Član 46. (Ustanove za socijalno zbrinjavanje i socijalnu podršku)

(1) Kao registrovani pružaoci socijalnih usluga koji imaju svojstvo pravnog lica, ustanove za socijalno zbrinjavanje i socijalnu podršku pružaju usluge stručne podrške i savjetovanja, te institucionalnog socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške u skladu s odredbama čl. 25, 34. i 35. ovoga zakona.

(2) Osim usluga iz stava (1) ovoga člana, ustanove za socijalno zbrinjavanje i socijalnu podršku mogu u sklopu svoje djelatnosti organizovati i pružanje usluga malih porodičnih domova, dnevnog boravka, pomoći u kući, stanovanja u zajednici uz podršku i prihvatilišta u skladu s odredbama čl. 28, 30, 31, 32. i 33. ovoga zakona.

(3) Osnivači ustanova za socijalno zbrinjavanje i socijalnu podršku mogu biti Federacija, kantoni, jedinice lokalne samouprave, udruženja, fondacije, vjerske zajednice, te druga pravna lica koja ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom.

V. NADLEŽNOST I POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA USLUGE

Član 47.

(Primjena odredbi Zakona o upravnom postupku i drugih propisa)

U postupku rješavanja o pravu na usluge iz ovoga zakona primjenjuju se odredbe ovoga zakona, Zakona o upravnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/98, 48/99 i 61/22), te drugih relevantnih federalnih i kantonalnih propisa i propisa jedinica lokalne samouprave kojima su regulisana prava na socijalne usluge.

Član 48.

(Rješavanje o pravima na socijalne usluge)

(1) Za odlučivanje o ostvarivanju prava na socijalne usluge po ovom zakonu mjesno je nadležan centar za socijalni rad, odnosno opštinska služba socijalne zaštite na području na kojemu korisnik usluge ima prebivalište.

(2) Ako korisnik usluge nema utvrđeno prebivalište u Federaciji, mjesna se nadležnost određuje prema mjestu boravišta korisnika usluge.

(3) Ako se ne može utvrditi prebivalište ili boravište korisnika usluge, primjenjuju se odredbe Zakona o upravnom postupku i ovog zakona.

(4) U skladu s uslovima propisanim ovim zakonom i bez rješenja nadležnog centra za socijalni rad, odnosno opštinske službe socijalne zaštite, korisnik usluge može neposredno izabrati socijalnu uslugu i pružaoca socijalne usluge s kojim sklapa ugovor o korištenju socijalne usluge pod uslovom da u potpunosti snosi troškove korištenja socijalne usluge.

(5) Zakonski zastupnik djeteta ili odraslog lica kojemu je oduzeta poslovna sposobnost ne može neposredno izabrati niti ugovoriti usluge socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške s pružaocem socijalne usluge.

(6) Dijete ili odraslo lice iz stava (5) ovoga člana može koristiti usluge socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške samo na osnovu pisane saglasnosti nadležnog centra za socijalni rad, odnosno opštinske službe socijalne zaštite.

(7) Usluge socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške mogu se koristiti i na osnovu akta druge nadležne institucije ako je to utvrđeno posebnim propisima i ako je predmetnim aktom utvrđeno ko snosi troškove korištenja navedenih usluga.

(8) Lice kojemu je nadležni centar za socijalni rad, odnosno opštinska služba socijalne zaštite u okviru individualnog plana utvrdila potrebu za određenom socijalnom uslugom, a koja se djelimično ili u cijelosti finansira iz budžeta bilo kojeg nivoa vlasti, istu može koristiti samo na osnovu rješenja nadležnog centra za socijalni rad, odnosno opštinske službe socijalne zaštite uz prethodno pribavljenu saglasnost kantonalnog ministarstva.

Član 49.
(Izmijenjene okolnosti)

- (1) Mjesna nadležnost centra za socijalni rad, odnosno opštinske službe socijalne zaštite ne mijenja se priznavanjem prava na uslugu koja se pruža van mjesta prebivališta korisnika usluge.
- (2) Ako se izmijene okolnosti na osnovu kojih je po ovom zakonu bila određena mjesna nadležnost centra za socijalni rad, odnosno opštinske službe socijalne zaštite, postupak, s obzirom na izmijenjene okolnosti, nastavlja nadležni centar za socijalni rad, odnosno opštinska služba socijalne zaštite.

Član 50.
(Pokretanje postupka)

- (1) Postupak za ostvarivanje prava na socijalne usluge utvrđene odredbama ovoga zakona pokreće se na zahtjev lica, odnosno njegovog zakonskog zastupnika ili po službenoj dužnosti.
- (2) Nadležni centar za socijalni rad, odnosno opštinska služba socijalne zaštite dužna je pokrenuti postupak po službenoj dužnosti za ostvarivanje prava na usluge utvrđene odredbama ovoga zakona, na osnovu inicijative građana ili ovlaštenih tijela, drugih pravnih ili fizičkih lica, ako utvrdi ili sazna da je s obzirom na saznanja i postojeće činjenice potrebno pokrenuti postupak za ostvarivanje prava na usluge utvrđene odredbama ovoga zakona.

Član 51.
(Rješavanje o zahtjevu korisnika)

Prilikom rješavanja o zahtjevu korisnika za priznavanje prava na usluge utvrđene odredbama ovoga zakona, nadležni centar za socijalni rad, odnosno opštinska služba socijalne zaštite je dužna sagledati ukupno stanje socijalne ugroženosti i potrebe pojedinca i porodice, te utvrditi prioritetnu uslugu i druga prava iz socijalne zaštite s kojima se potrebe na najcjelishodniji način mogu zadovoljiti o čemu donosi rješenje.

Član 52.
(Individualni plan)

U postupku za ostvarivanje prava na socijalne usluge utvrđene odredbama ovoga zakona, a koje se djelimično ili u cijelosti finansira iz budžeta bilo kojeg nivoa vlasti, nadležni centar za socijalni rad, odnosno opštinska služba socijalne zaštite je dužna izraditi individualni plan koji sadrži planirane ciljeve, aktivnosti, indikatore, rokove i nosioce izvršenja aktivnosti kojima se ostvaruje zaštita u najboljem interesu korisnika, te način praćenja, preispitivanja i korigovanja individualnog plana u saradnji s pružaocem socijalnih usluga.

Član 53.
(Prijem i otpust korisnika)

- (1) Prijem korisnika i njihov otpust vrši se na način određen opštim aktom pružaoca socijalne usluge.
- (2) Pružalac socijalne usluge dužan je prioritetno i bez odlaganja primiti korisnika kojega uputi nadležni centar za socijalni rad, odnosno opštinska služba socijalne zaštite.

(3) Izuzetno od stava (2) ovoga člana, prijem upućenog korisnika može se uskratiti:

- a) u slučaju potpunosti kapaciteta;
- b) ako se zahtijeva prijem za lice koje, u skladu s odredbama ovoga zakona, odnosno njegovom registrovanom djelatnošću, nije u kategoriji korisnika usluga za koje je pružalac socijalne usluge licenciran;
- c) ako pružalac socijalne usluge ne ispunjava prostorne, tehničke ili kadrovske uslove za pružanje usluge licu za koje se traži prijem;
- d) ako lice za koje se traži prijem svojim agresivnim ponašanjem ili bolešću od koje boluje može ugroziti zdravstveno stanje i bezbjednost drugih korisnika.

(4) U slučaju uskraćivanja prijema, pružalac usluge obavezan je detaljno obrazložiti razloge uskraćivanja, te o istom pisanim putem izvijestiti nadležni centar za socijalni rad, odnosno opštinsku službu socijalne zaštite, a jednom godišnje izvijestiti svoga osnivača o svim izvršenim i uskraćenim prijemima, te otpustima korisnika njihovih usluga.

(5) Pružaoci socijalnih usluga dužni su uspostaviti i voditi evidencije o podnesenim zahtjevima za pružanje usluga, izvršenim i uskraćenim prijemima, te otpustima korisnika njihovih usluga.

(6) Federalni ministar će, nakon prethodno pribavljenih mišljenja kantonalnih ministarstava, donijeti propis o sadržaju i načinu vođenja evidencija iz stava (5) ovoga člana.

(7) S ciljem obezbjeđenja drugog adekvatnog modela socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške za korisnika, pružalac socijalne usluge ne može bez otkaznog roka od najmanje 90 dana otpustiti korisnika usluga kojega je uputio nadležni centar za socijalni rad, odnosno opštinska služba socijalne zaštite.

Član 54. (Isključivanje prava)

(1) Lice koje ispunjava uslove za ostvarivanje prava na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica i uslove za ostvarivanje prava na uslugu socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške, a troškovi se te usluge pokrivaju sredstvima iz budžeta Federacije, kantona ili jedinice lokalne samouprave, ne može istovremeno ostvarivati oba prava.

(2) Lice koje ispunjava uslove za ostvarivanje prava na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica i uslove za ostvarivanje prava na uslugu pomoći u kući, a troškovi se te usluge pokrivaju sredstvima iz budžeta Federacije, kantona ili jedinice lokalne samouprave, ne može istovremeno ostvarivati oba prava.

(3) Lice koje ispunjava uslove za ostvarivanje prava iz st. (1) i (2) ovoga člana samo odabire jedno od ponuđenih prava što se konstatuje izjavom na zapisnik koji sačinjava nadležni centar za socijalni rad, odnosno opštinska služba socijalne zaštite.

Član 55. (Hitnost postupka)

(1) Rokovi za donošenja odluka u postupku za ostvarivanje prava na uslugu iz ovog zakona utvrđeni su Zakonom o upravnom postupku.

(2) U izuzetno hitnim slučajevima kada je potrebno preduzimanje mjera radi otklanjanja neposredne opasnosti po život i zdravlje ljudi, a posebno djece, nadležni centar za socijalni rad, odnosno opštinska služba socijalne zaštite može donijeti usmeno rješenje i odrediti izvršenje usmenog rješenja bez odgađanja.

(3) U slučaju iz stava (2) ovoga člana, nadležni centar za socijalni rad, odnosno opštinska služba socijalne zaštite odmah će izvijestiti nadležnu instituciju koja je dužna u roku ne dužem od tri dana dati ili uskratiti pisanu saglasnost na usmeno rješenje.

(4) U slučaju iz stava (2) ovoga člana, nadležni centar za socijalni rad, odnosno opštinska služba socijalne zaštite dužna je pružaocu socijalne usluge dostaviti potrebnu dokumentaciju o ispunjavanju uslova na uslugu i, po dobivanju pisane saglasnosti nadležnog organa, donijeti rješenje o priznavanju prava na uslugu u pisanom obliku najkasnije u roku od osam dana od dana donošenja usmenog rješenja.

Član 56. (Odlučivanje po žalbi)

(1) O žalbi protiv rješenja nadležnog centra za socijalni rad, odnosno opštinske službe socijalne zaštite kojim se odlučivalo o ostvarivanju prava na socijalne usluge po ovom zakonu odlučuje kantonalno ministarstvo.

(2) Žalba ne odgađa izvršenje prvostepenog rješenja, ako zakonom nije drugačije određeno.

VI. USLOVI ZA PRUŽANJE USLUGA I POSTUPAK LICENCIRANJA

Član 57. (Javne ustanove kao pružaoci socijalnih usluga)

(1) S ciljem obezbjeđenja dostupnosti potrebnih socijalnih usluga na području svoje mjesne nadležnosti, Federacija, kantoni ili jedinice lokalne samouprave mogu osnivati ustanove socijalne zaštite u organizacionim oblicima utvrđenim odredbama ovoga zakona.

(2) Kao osnivači postojećih ili novih ustanova socijalne zaštite, Federacija, kantoni ili jedinice lokalne samouprave su dužni obezbijediti dosljednu primjenu ovoga zakona, posebno u segmentu propisanih minimalnih uslova.

(3) Ustanove socijalne zaštite, a posebno centri za socijalni rad i ustanove koje pružaju uslugu socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške, mogu zaključiti ugovor s licenciranim pružaocem socijalne usluge koji ispunjava uslove za pružanje pojedinih usluga propisanih ovim zakonom.

(4) Pored uslova za pružanje pojedinih usluga propisanih ovim zakonom, licencirani pružalac socijalne usluge iz stava (3) ovoga člana mora imati i prethodno iskustvo i ekspertizu u pružanju usluge za koju se zaključuje ugovor.

(5) Usluge iz stava (3) ovoga člana obezbjeđuju se putem javnog poziva.

Član 58.
(Ostali pružaoci socijalnih usluga)

(1) Osim obavljanja svoje djelatnosti za koju su upisani u sudski registar ili registar kod drugog nadležnog organa u skladu s posebnim zakonima, udruženja, vjerske zajednice, privredna preduzeća i druga pravna lica mogu pružati socijalne usluge na način i pod uslovima propisanim ovim zakonom.

(2) Pružaoci socijalnih usluga iz stava (1) ovoga člana socijalne usluge mogu pružati samostalno ili u partnerstvu s ustanovama socijalne zaštite.

Član 59.
(Minimalni uslovi za rad i pružanje socijalnih usluga)

(1) Minimalne uslove za rad i pružanje socijalnih usluga koji se tiču lokacije, prostora, opreme, organizacije, broja i stručne spreme angažovanih stručnih radnika, te procjene, planiranja i aktivnosti za pružanje svake pojedine socijalne usluge utvrđene odredbama ovoga zakona propisuje federalni ministar nakon prethodno pribavljenih mišljenja kantonalnih ministarstava.

(2) Minimalne uslove zdravstvene njege koju na području njegove mjesne nadležnosti obezbjeđuju pružaoci socijalnih usluga propisuje kantonalni ministar nadležan za oblast zdravstva ako posebnim propisom nije drugačije određeno.

(3) Minimalne uslove u pogledu odgojno-obrazovnih programa i programa osposobljavanja koje na području njegove mjesne nadležnosti sprovode pružaoci socijalnih usluga propisuje kantonalni ministar nadležan za oblast odgoja i obrazovanja ako posebnim propisom nije drugačije određeno.

Član 60.
(Postupak ocjenjivanja ispunjenosti minimalnih uslova)

(1) Zahtjev za ocjenjivanje ispunjenosti minimalnih uslova za rad i pružanje socijalnih usluga utvrđenih odredbama ovoga zakona podnosi pružalac socijalne usluge.

(2) Postupak ocjenjivanja ispunjenosti minimalnih uslova za rad i pružanje socijalnih usluga utvrđenih odredbama ovoga zakona sprovodi tijelo imenovano od strane federalnog ministra za pružaoce socijalnih usluga kojima je osnivač Federacija ili koji su svoju djelatnost registrovali na nivou Federacije.

(3) Postupak ocjenjivanja ispunjenosti minimalnih uslova za rad i pružanje socijalnih usluga utvrđenih odredbama ovoga zakona sprovodi tijelo imenovano od strane kantonalnog ministra za pružaoce socijalnih usluga kojima je osnivač kanton ili jedinica lokalne samouprave ili koji su svoju djelatnost registrovali na nivou tog kantona.

(4) Postupak ocjenjivanja ispunjenosti minimalnih uslova za rad i pružanje socijalnih usluga, tijela iz st. (2) i (3) ovoga člana sprovode primjenom odredbi Zakona o upravnom postupku i ovoga zakona.

(5) Način rada, sastav i nadležnosti, te ostala pitanja vezana za rad tijela iz st. (2) i (3) ovoga člana propisuje federalni ministar uz prethodno pribavljena mišljenja kantonalnih ministarstava.

Član 61.
(Rješenje o ispunjenosti minimalnih uslova)

- (1) Na prijedlog tijela iz člana 60. stav (2) ovoga zakona federalni ministar donosi rješenje o ispunjenosti minimalnih uslova za rad i pružanje socijalnih usluga.
- (2) Na prijedlog tijela iz člana 60. stav (3) ovoga zakona kantonalni ministar donosi rješenje o ispunjenosti minimalnih uslova za rad i pružanje socijalnih usluga.
- (3) Rješenja iz st. (1) i (2) ovoga člana su konačna u upravnom postupku i protiv njih se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom.

Član 62.
(Izdavanje licence)

- (1) Na osnovu rješenja iz člana 61. stav (1) ovoga zakona federalni ministar izdaje licencu kojom se odobrava pružanje jedne ili više socijalnih usluga.
- (2) Na osnovu rješenja iz člana 61. stav (2) ovoga zakona kantonalni ministar izdaje licencu kojom se odobrava pružanje jedne ili više socijalnih usluga.

Član 63.
(Važenje licence)

Licenca se izdaje pružaocu socijalne usluge na period do pet godina.

Član 64.
(Uslovi za izdavanje licence)

Pravo na licencu ima pružalac socijalne usluge koji:

- a) je registrovan u skladu sa zakonom;
- b) ispunjava uslove i standarde propisane u skladu s ovim zakonom;
- c) najmanje dvije godine pruža socijalne usluge na koje se licenca odnosi.

Član 65.
(Ograničena licenca)

- (1) Ograničena licenca je licenca kojom se ograničava trajanje, broj korisnika i vrsta usluge koja se pruža.
- (2) Ograničena licenca izdaje se na period do dvije godine i ne može biti izdata dva puta uzastopno.
- (3) Pravo na ograničenu licencu može ostvariti pružalac socijalne usluge ako ispunjava uslove i standarde propisane u skladu s ovim zakonom i ako postoji potreba za uslugom za koju se traži licenca pri čemu:
- a) nema iskustvo u pružanju usluge za koju traži licencu;

- b) ne ispunjava uslove i standarde propisane u skladu s ovim zakonom u mjeri koja omogućava cjelovito pružanje usluge i preduzimanje svih aktivnosti u okviru pružanja usluge.

(4) Pravo na ograničenu licencu može ostvariti pružalac socijalne usluge koji prvi put podnosi zahtjev za licencu i ispunjava uslove predviđene članom 64. stav (1) tačka a) ovoga zakona, a ne ispunjava uslove iz stava (3) ovoga člana.

(5) Pravo na ograničenu licencu ima i ustanova socijalne zaštite koja se nalazi u transformaciji, a kojoj se ograničena licenca izdaje na osnovu plana transformacije odobrenog od strane Federalnog ili kantonalnog ministarstva ako posebnim zakonom nije drugačije određeno.

Član 66. (Obnavljanje licence)

(1) Licenca se obnavlja na zahtjev pružaoca socijalne usluge.

(2) U postupku razmatranja zahtjeva za obnavljanje licence primjenjuju se odredbe utvrđene članom 60. ovoga zakona.

(3) Za obnavljanje licence važe uslovi koji se primjenjuju u vrijeme podnošenja zahtjeva za obnavljanje licence.

(4) Postupak za obnavljanje licence pokreće se najranije 12, a najkasnije šest mjeseci prije isteka perioda na koji je licenca izdata.

Član 67. (Privremeno ukidanje licence)

(1) Ako nadležna inspekcija tokom perioda na koji je licenca izdata utvrdi da pružalac socijalne usluge više ne ispunjava pojedine uslove iz člana 64. ovoga zakona, donijet će rješenje kojim će utvrditi nedostatke u odnosu na ispunjenost uslova i ostaviti rok za njihovo otklanjanje.

(2) Pružalac socijalne usluge može nastaviti s pružanjem usluge do isteka roka ostavljenog za otklanjanje utvrđenih nedostataka.

(3) Ako pružalac socijalne usluge ne otkloni nedostatke u skladu s rješenjem iz stava (1) ovoga člana, nadležni je inspektor obavezan o tome obavijestiti nadležno tijelo uprave koje je izdalo licencu.

Član 68. (Oduzimanje licence)

Izdavatelj licence će rješenjem oduzeti licencu pružaocu socijalne usluge koji u ostavljenom roku iz člana 67. ovoga zakona ne otkloni utvrđene nedostatke i ne ispuni uslove propisane za pružanje usluga za koje je registrovan.

Član 69.
(Postupak za izdavanje, obnavljanje i oduzimanje licence)

- (1) Postupak za izdavanje, obnavljanje i oduzimanje licence sprovode nadležna tijela uprave iz člana 60. ovoga zakona primjenom odredbi Zakona o upravnom postupku.
- (2) Rješenja donesena u postupku iz stava (1) ovoga člana konačna su u upravnom postupku i protiv njih se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom.
- (3) Bliže uslove u pogledu forme i sadržaja licence, način njezinog izdavanja, obnavljanja i oduzimanja, kao i cijenu izdavanja licenci propisuje federalni ministar uz prethodno pribavljena mišljenja kantonalnih ministarstava.

Član 70.
(Registri o licencama i korisnicima usluga)

- (1) Licence izdate pružaocima socijalnih usluga utvrđenih odredbama ovoga zakona upisuju se u središnji registar licenciranih pružaoca socijalnih usluga, a koji sadrži i podatke o kategorijama korisnika tih usluga.
- (2) Središnji registar iz stava (1) ovoga člana vodi Federalno ministarstvo na osnovu izdatih licenci.
- (3) Registar iz stava (1) ovoga člana Federalno ministarstvo vodi i na osnovu podataka o izdatim licencama koje dostavljaju kantonalna ministarstva.
- (4) Kantonalno ministarstvo podatak o izdatoj licenci dostavlja Federalnom ministarstvu u roku od osam dana od dana izdavanja licence.
- (5) Podaci iz registra iz stava (1) ovoga člana o licenciranim pružaocima socijalnih usluga utvrđenih odredbama ovog zakona trebaju biti javno dostupni.
- (6) Sadržaj i način vođenja središnjeg registra iz stava (1) ovoga člana propisuje federalni ministar uz prethodno pribavljena mišljenja kantonalnih ministarstava.

VII. OBEZBJEĐENJE I FINANSIRANJE SOCIJALNIH USLUGA

Član 71.
(Obezbjedenje usluga)

- (1) Socijalne usluge utvrđene odredbama ovoga zakona za kojima postoji potreba i koje se finansiraju budžetskim sredstvima bilo kojeg nivoa vlasti, a ne mogu ih, u cijelosti ili u potrebnom obimu, obezbijediti javne ustanove socijalne zaštite čiji su osnivači Federacija, kanton ili jedinica lokalne samouprave, obezbjeđuju se putem javnog poziva koji raspisuje kantonalno ministarstvo ili jedinica lokalne samouprave.
- (2) Socijalne usluge koje se ne mogu nabavljati putem javnog poziva su:
- a) osnovna socijalna usluga i
 - b) usluge hraniteljstva.

(3) U skladu s odredbama ovoga zakona, osnovnu socijalnu uslugu iz stava (2) tačka a) ovoga člana pružaju isključivo centri za socijalni rad, odnosno opštinske službe socijalne zaštite.

(4) U skladu s odredbama ovoga zakona i odredbama Zakona o hraniteljstvu u Federaciji Bosne i Hercegovine, uslugu hraniteljstva iz stava (2) tačka b) ovoga člana pružaju isključivo hranitelji.

Član 72.

(Utvrdjivanje cijena socijalnih usluga)

(1) Pružaoci socijalnih usluga jednom godišnje utvrđuju cijenu za socijalne usluge koje pružaju prema jedinstvenoj metodologiji koju propisuje federalni ministar nakon prethodno pribavljenih mišljenja kantonalnih ministarstava.

(2) Cijena iz stava (1) ovoga člana utvrđuje se posebno za svaki stepen podrške i to u sljedećim segmentima:

- a) u segmentu socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške;
- b) u segmentu zdravstvene njege i
- c) u segmentu odgoja i obrazovanja.

(3) Sva pitanja vezana za plaćanje određene socijalne usluge regulišu se posebnim ugovorima između pružaoca socijalnih usluga i fizičkih ili pravnih lica koja djelimično ili u cijelosti snose troškove pružene socijalne usluge.

(4) Ako se socijalna usluga pruža na zahtjev organa starateljstva, ugovor iz stava (3) ovoga člana potpisuju kantonalno ministarstvo ili opštinsko tijelo uprave kao finansijer, tijelo starateljstva i izabrani pružalac usluge.

Član 73.

(Sredstva za rad pružaoca socijalnih usluga)

(1) U skladu s relevantnim propisima Federacije, kantona i jedinica lokalne samouprave, sredstva za rad pružaoca socijalnih usluga utvrđenih odredbama ovoga zakona obezbjeđuju se iz:

- a) budžeta Federacije;
- b) budžeta kantona;
- c) budžeta jedinica lokalne samouprave;
- d) djelatnosti pružaoca socijalne usluge;
- e) ličnog učešća korisnika usluge ili njihovih srodnika;
- f) legata, poklona, donacija, zaviještanja i
- g) iz drugih izvora.

(2) Sredstva za finansiranje rada centara za socijalni rad, odnosno opštinskih službi socijalne zaštite obezbjeđuju se iz budžeta osnivača, te kroz razvijene programe podrške s nivoa kantona i Federacije.

(3) Sredstva za rad ostalih pružaoca socijalnih usluga iz ovoga zakona obezbjeđuju se iz sredstava ostvarenih na osnovu pružene usluge, budžeta osnivača, donacija, poklona i drugih izvora.

Član 74.
(Programsko pružanje socijalnih usluga)

(1) S ciljem obezbjeđenja njihove šire dostupnosti i finansijske održivosti, određene vrste socijalnih usluga mogu se pružati kroz posebno osmišljene i razvijene programe koji moraju ispunjavati uslove utvrđene odredbama ovoga zakona i biti akreditovani od strane nadležnog organa uprave.

(2) Programe iz stava (1) ovoga člana akredituje Federalno ministarstvo ako usluge obezbjeđuje pružalac socijalne usluge kojemu je osnivač Federacija ili koji je svoju djelatnost registrovao na nivou Federacije, odnosno kantonalno ministarstvo ako usluge obezbjeđuje pružalac socijalne usluge kojemu je osnivač kanton ili jedinica lokalne samouprave ili onaj koji je svoju djelatnost registrovao na nivou tog kantona.

(3) Akreditacija iz stava (2) ovoga člana izdaje se na period do pet godina.

(4) Federalno ministarstvo će, nakon prethodno pribavljenih mišljenja kantonalnih ministarstava, donijeti provedbeni akt kojim će detaljnije urediti metodologiju za izradu programa iz stava (1) ovoga člana i uslove koje moraju ispunjavati kao i postupak njihovog akreditovanja.

(5) Osnovna socijalna usluga i usluga hraniteljstva ne mogu biti obuhvaćeni programima iz stava (1) ovoga člana.

(6) Federacija, kantoni ili jedinice lokalne samouprave mogu samostalno ili zajednički, kao i u partnerstvu s drugim pravnim licima finansirati programe iz stava (1) ovoga člana koji su od posebnog značaja za područje njihove mjesne nadležnosti.

(7) Zajedničko finansiranje programa iz stava (1) ovoga člana uređuje se posebnim sporazumima o saradnji na sprovođenju navedenih programa između subjekata uključenih u finansiranje.

(8) Finansiranje programa iz stava (1) ovoga člana realizuje se putem javnih poziva uz naznačene opšte i posebne kriterije za dodjelu sredstava.

(9) Zavisno od nivoa s kojega se sredstva obezbjeđuju, kriterije iz stava (8) ovoga člana utvrđuje federalni, odnosno kantonalni ministar ili rukovoditelj jedinice lokalne samouprave u skladu s odredbama ovoga zakona, odnosno provedbenog akta iz stava (4) ovoga člana.

Član 75.
(Obaveza plaćanja socijalnih usluga)

(1) Troškove socijalne usluge snosi lice kojemu je priznato pravo na socijalnu uslugu, odnosno roditelj, posvojitelj ili srodnik koji ima zakonsku obavezu izdržavanja tog lica ili drugo pravno ili fizičko lice koje je preuzelo obavezu plaćanja usluge u skladu s relevantnim federalnim i kantonalnim propisima kojima je uređeno to pitanje.

(2) Sredstva za potpuno ili djelimično finansiranje socijalnih usluga utvrđenih odredbama ovoga zakona obezbjeđuju se u budžetima Federacije, kantona ili jedinica lokalne samouprave u skladu s relevantnim federalnim i kantonalnim propisima kojima je to pitanje uređeno.

(3) Isplata sredstava za pruženu socijalnu uslugu vrši se u skladu s rješenjem o priznavanju prava na socijalnu uslugu koje donosi nadležni centar za socijalni rad, odnosno opštinska služba

socijalne zaštite ili ugovorom koji je neposredno zaključio korisnik ili njegov zakonski zastupnik i pružalac socijalnih usluga.

Član 76.

(Učešće korisnika u plaćanju socijalnih usluga)

(1) Lice kojemu je priznato pravo na socijalnu uslugu učestvuje u finansiranju troškova usluga svojim novčanim prihodima i primanjima, kao i zakupom ili prodajom imovine.

(2) U postupku utvrđivanja i obračunavanja prihoda i imovine korisnika socijalne usluge, odnosno drugih lica koja su po zakonu obavezna učestvovati u plaćanju troškova, a koji se uzimaju u obzir pri priznavanju prava na socijalne usluge, primjenjuju se kantonalni propisi o socijalnoj zaštiti.

VIII. NADZOR NAD PRIMJENOM ZAKONA

Član 77.

(Nadzor nad radom pružaoca socijalnih usluga)

Nadzor nad radom pružaoca socijalnih usluga sprovodi se kroz unutrašnji, stručni i inspekcijski nadzor.

Član 78.

(Organizovanje unutrašnjeg nadzora)

(1) Unutrašnji nadzor organizuju i sprovode pružaoci socijalnih usluga nad radom svojih organizacionih jedinica i zaposlenika s ciljem unapređivanja djelatnosti i rada pojedinih organizacionih jedinica, praćenja stručnog rada u pogledu zaštite prava i interesa korisnika njihovih usluga, te pravovremenog otklanjanja uočenih nepravilnosti u radu stručnih radnika koje se odnose na povredu pozitivnih propisa u izvršavanju njihovih zadaća ili pravila pojedine struke.

(2) Unutrašnji nadzor sprovodi se na osnovu opšteg akta pružaoca socijalnih usluga i godišnjeg plana i programa sprovođenja unutrašnjeg nadzora.

(3) Opštim aktom iz stava (2) ovoga člana utvrđuje se način obavljanja unutrašnjeg nadzora.

(4) Pružalac socijalnih usluga dužan je najkasnije do 31. decembra tekuće godine za sljedeću godinu izraditi godišnji plan i program sprovođenja unutrašnjeg nadzora.

Član 79.

(Sadržaj i vrste stručnog nadzora)

(1) Stručni nadzor u smislu ovoga zakona obuhvata neposredan pregled opreme i prostora u odnosu na propisane uslove u kojima se pružaju socijalne usluge, neposredan uvid u vođenje propisane evidencije i dokumentacije, uvid u broj i strukturu zaposlenih radnika u odnosu na propisane uslove, neposredan uvid u rad stručnih radnika s korisnicima i uvid u rad stručnih tijela pružaoca socijalnih usluga.

(2) Stručni nadzor obavlja se kao redovni i vanredni stručni nadzor, te kao opšti i posebni stručni nadzor.

(3) Redovni stručni nadzor sprovodi se u skladu s godišnjim programom redovnog stručnog nadzora koji donosi federalni ministar za pružaoce socijalnih usluga, odnosno ustanove socijalne zaštite kojima je osnivač Federacija, kao i za pružaoce socijalnih usluga koji su svoju djelatnost registrovali na nivou Federacije, odnosno kantonalni ministar za pružaoce socijalnih usluga, odnosno ustanove socijalne zaštite kojima je osnivač kanton ili jedinica lokalne samouprave, kao i za pružaoce socijalnih usluga koji su svoju djelatnost registrovali na nivou tog kantona.

(4) Vanredni stručni nadzor sprovodi se na osnovu podneska korisnika, članova porodice korisnika ili zakonskog zastupnika, tijela upravljanja, radnika, organa državne uprave i drugih pravnih i fizičkih lica.

(5) Vanredni stručni nadzor prema odredbama ovoga zakona sprovodi se i u drugim slučajevima u kojima Federalno ministarstvo, odnosno kantonalna ministarstva ocijene da je to potrebno.

(6) Opšti stručni nadzor sprovodi se nad ispunjavanjem uslova u pogledu prostora i opreme, brojem i vrstom stručnih i drugih radnika, te stručnim tijelima pružaoca socijalnih usluga.

(7) Posebni stručni nadzor sprovodi se prema kategorijama smještenih korisnika, vrstama usluga koje se pružaju i djelatnosti pružaoca socijalnih usluga, odnosno ustanova socijalne zaštite.

Član 80.

(Način sprovođenja stručnog nadzora)

(1) Stručni nadzor nad radom pružaoca socijalnih usluga, odnosno ustanova socijalne zaštite kojima je osnivač Federacija, kao i nad radom pružaoca socijalnih usluga koji su svoju djelatnost registrovali na nivou Federacije, vrši posebna komisija koju formira federalni ministar od stručnih lica s Liste stručnih nadzornika nad radom pružaoca socijalnih usluga.

(2) Stručni nadzor nad radom pružaoca socijalnih usluga, odnosno ustanova socijalne zaštite kojima je osnivač kanton ili jedinica lokalne samouprave, kao i nad radom pružaoca socijalnih usluga koji su svoju djelatnost registrovali na nivou tog kantona, vrši posebna komisija koju formira kantonalni ministar od stručnih lica s Liste stručnih nadzornika nad radom pružaoca socijalnih usluga.

(3) Stručni nadzornici iz st. (1) i (2) ovoga člana su lica profesionalne orijentacije koja imaju potrebno stručno zvanje i radni staž u struci, kao i druge kompetencije potrebne za obavljanje poslova stručnog nadzora stečene kroz poseban program obuke stručnih nadzornika nad radom pružaoca socijalnih usluga, odnosno ustanova za socijalno zbrinjavanje i socijalnu podršku.

(4) Program obuke iz stava (3) ovoga člana donosi federalni ministar nakon prethodno pribavljenih mišljenja kantonalnih ministarstava.

(5) Sredstva za sprovođenje obuke iz stava (3) ovoga člana obezbjeđuju se u budžetu Federacije.

(6) Listu stručnih nadzornika iz st. (1) i (2) ovoga člana utvrđuje federalni ministar u saradnji s kantonalnim ministarstvima.

(7) Prilikom sprovođenja stručnog nadzora, komisije iz st. (1) i (2) ovoga člana su ovlaštene davati preporuke o načinu otklanjanja uočenih nedostataka, a u slučaju postojanja neposredne opasnosti po zdravlje ili život ljudi mogu naložiti i mjere za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti u određenom roku o čemu u najkraćem roku obavještavaju nadležnu inspekciju.

(8) Komisije iz st. (1) i (2) ovoga člana su samostalne u obavljanju poslova stručnog nadzora, u okviru prava i dužnosti utvrđenih ovim zakonom, kao i rješenjem o imenovanju donesenim od strane federalnog, odnosno kantonalnog ministra.

(9) Komisije iz st. (1) i (2) ovoga člana dokazuju svoje službeno svojstvo rješenjem o imenovanju donesenim od strane federalnog, odnosno kantonalnog ministra.

(10) Federalni ministar će, nakon prethodno pribavljenih mišljenja kantonalnih ministarstava, donijeti propis o vršenju stručnog nadzora nad radom pružaoca socijalnih usluga, odnosno ustanova socijalne zaštite, kojim će detaljnije urediti način i sadržaj sprovođenja stručnog nadzora, opšte i posebne kriterije za sticanje statusa stručnog nadzornika, sadržaj zapisnika o sprovedenom stručnom nadzoru, sadržaj evidencije o sprovedenim stručnim nadzorima i datim preporukama i naloženim mjerama, kao i druga pitanja značajna za obavljanje stručnog nadzora nad radom pružaoca socijalnih usluga, odnosno ustanova socijalne zaštite.

(11) Sredstva za rad komisije iz stava (1) ovoga člana obezbjeđuju se u budžetu Federacije, a sredstva za rad komisija iz stava (2) ovoga člana obezbjeđuju se u kantonalnim budžetima.

Član 81. (Inspekcijski nadzor)

(1) Nadzor nad primjenom ovoga zakona obavljaju Federalna uprava za inspekcijske poslove putem nadležnih federalnih inspektora i kantonalna tijela za inspekcijske poslove putem nadležnih kantonalnih inspektora, i to:

- a) federalni inspektori socijalne zaštite u dijelu primjene propisa iz oblasti socijalne zaštite za pružaoce socijalnih usluga, odnosno ustanove socijalne zaštite kojima je osnivač Federacija, kao i za pružaoce socijalnih usluga koji su svoju djelatnost registrovali na nivou Federacije;
- b) kantonalni inspektori socijalne zaštite u dijelu primjene propisa iz oblasti socijalne zaštite za pružaoce socijalnih usluga, odnosno ustanove socijalne zaštite kojima je osnivač kanton ili jedinica lokalne samouprave, kao i za pružaoce socijalnih usluga koji su svoju djelatnost registrovali na nivou tog kantona;
- c) federalni i kantonalni zdravstveni inspektori u dijelu pružanja zdravstvene njege i organizovanja zdravstvene zaštite;
- d) federalni i kantonalni farmaceutski inspektori u dijelu organizovanja apotekarske djelatnosti;
- e) federalni i kantonalni inspektor rada u dijelu koji se odnosi na rad, kako je to razgraničenje nadležnosti utvrđeno propisima o radu, a koje se odnosi na mjesta rada;
- f) kantonalni prosvjetni inspektori u dijelu koji se odnosi na organizovanje odgoja i obrazovanja.

(2) Tijela iz stava (1) ovoga člana saraduju, dostavljaju obavještenja o preduzetim mjerama, pružaju neposrednu pomoć jedni drugima i preduzimaju zajedničke mjere i aktivnosti neophodne za vršenje nadzora nad sprovođenjem ovoga zakona.

Član 82.
(Primjena relevantnih propisa)

Na rad nadležnih inspekcija Federalne uprave za inspekcijske poslove i kantonalnih uprava za inspekcijske poslove u pogledu vođenja inspekcijskog nadzora, primjenjuju se odredbe propisa o inspekcijama u Federaciji i propisa o upravnom postupku.

Član 83.
(Inspekcijske nadležnosti)

(1) Pored poslova utvrđenih propisom o inspekcijama u Federaciji, federalni i kantonalni inspektori obavljaju i sljedeće:

- a) prate i proučavaju obavljanje registrovane djelatnosti pružalaca socijalnih usluga i preduzimaju mjere za njezino kvalitetno obavljanje;
- b) nadziru zakonitost rada pružalaca socijalnih usluga u Federaciji i njihovih radnika u obavljanju djelatnosti za koju su registrovani;
- c) razmatraju podneske pravnih i fizičkih lica koji se odnose na nadzor iz utvrđene nadležnosti o preduzetim radnjama i pismeno obavještavaju podnosioca;
- d) preduzimaju preventivne aktivnosti u cilju sprečavanja nastupanja štetnih posljedica zbog nedostatka i nepravilnosti u sprovođenju ovoga zakona i propisa donijetih na osnovu ovoga zakona.

(2) Federalni i kantonalni inspektori preventivne aktivnosti iz stava (1) tačka d) ovoga člana nalažu rješenjem.

Član 84.
(Inspekcijske mjere)

(1) Pored nadležnosti utvrđenih propisima o inspekcijama u Federaciji, federalni i kantonalni inspektori, pri obavljanju inspekcijskog nadzora po ovom zakonu, imaju pravo i obavezu zabraniti rad pružaocu socijalne usluge ako:

- a) ne ispunjava uslove propisane zakonskim i podzakonskim aktima u pogledu uslova prostora, opreme i kadra za obavljanje konkretne socijalne usluge;
- b) obavlja djelatnost suprotno registrovanoj djelatnosti i rješenju o ispunjavanju uslova za obavljanje djelatnosti;
- c) primi na smještaj i tretman korisnika koji po propisima iz oblasti socijalne zaštite nije definisan kao korisnik prava na socijalne usluge;
- d) primi na smještaj veći broj korisnika od broja korisnika utvrđenog dobivenim rješenjem za obavljanje djelatnosti;
- e) ne obezbijedi standardni sadržaj socijalnih usluga koje pruža;
- f) učini bitne propuste u tretmanu korisnika;
- g) ne vodi tačnu i urednu zakonskim, podzakonskim ili drugim aktom određenu dokumentaciju i evidenciju i ne dostavlja je nadležnim institucijama;
- h) ne izvrši mjere određene u okviru stručnog nadzora;
- i) iz drugih razloga utvrđenih zakonom.

(2) Federalni i kantonalni inspektori o utvrđenim činjenicama iz stava (1) ovoga člana donose rješenje o privremenoj zabrani rada, odnosno obavljanja registrovane djelatnosti.

Član 85.
(Usmeno rješenje)

(1) Federalni i kantonalni inspektori mogu prilikom obavljanja inspekcijskih poslova izdati i usmeno rješenje za izvršenje određenih mjera obezbjeđenja:

- a) kada opasnost za zdravlje ili život ljudi zahtijeva da se određena mjera obezbjeđenja preduzme odmah i bez odgađanja;
- b) kada postoji opasnost od prikrivanja, zamjene ili uništenja dokaza, ako se mjera obezbjeđenja ne preduzme odmah.

(2) Federalni i kantonalni inspektori mogu narediti izvršenje usmenog rješenja odmah.

(3) Žalba ne odlaže izvršenje rješenja u slučajevima iz stava (1) ovoga člana.

(4) Usmeno rješenje mora se unijeti u zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru.

(5) Federalni i kantonalni inspektori su obavezni izdati pismeni otpravak rješenja u roku od osam dana od dana upisa izrečene mjere u zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru.

Član 86.
(Sumnja u krivično djelo)

Ako federalni ili kantonalni inspektori posumnjaju da je povredom propisa učinjen prekršaj ili krivično djelo, uz rješenje za čije su donošenje nadležni, obavezni su bez odgađanja, a najkasnije u roku od 15 dana od dana završetka inspekcijskog nadzora, postupiti u skladu s odredbama propisa o prekršajima, odnosno odredbama krivičnih propisa.

IX. PREKRŠAJNE ODREDBE

Član 87.
(Ometanje inspekcijskog nadzora)

(1) Novčanom kaznom od 1.000,00 do 10.000,00 KM kaznit će se za prekršaj pružalac socijalne usluge ako nadležnom inspektoru onemogućiti rad, odnosno ne obezbijedi uslove za nesmetan rad ili znatno oteža inspekcijski nadzor, ili mu ne dostavi, ili ne pripremi podatke, obavijesti i materijale na njegov zahtjev u određenom roku, ili mu ne dostavi ili pripremi netačne i nepotpune podake, obavijesti i materijale.

(2) Za prekršaj iz stava (1) ovoga člana kaznit će se i odgovorno lice pružaoca socijalne usluge novčanom kaznom od 500,00 do 2.000,00 KM.

Član 88.
(Neizvršavanje rješenja inspektora)

(1) Novčanom kaznom od 1.500,00 do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj pružalac socijalnih usluga koji neopravdano ne izvrši pravosnažno rješenje inspektora donesenog na osnovu ovoga zakona.

(2) Za prekršaj iz stava (1) ovoga člana kaznit će se i odgovorno lice pružaoca socijalne usluge novčanom kaznom od 500,00 do 1.500,00 KM.

Član 89.
(Nezakonito poslovanje)

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 KM do 20.000,00 KM kaznit će se pružalac socijalnih usluga za prekršaj ako:

- a) započne s radom prije nego što nadležno tijelo utvrdi da su ispunjeni propisani uslovi za početak rada, odnosno za izdavanje licence u skladu s odredbama ovoga zakona;
- b) ne ispunjava minimalne uslove koje je ispunjavao u trenutku dobivanja licence;
- c) ne vodi na propisani način evidenciju i dokumentaciju o korisniku, vrstama usluga i drugim pitanjima u skladu s odredbama ovoga zakona ili ako o tome ne dostavlja propisani izvještaj;
- d) ako nastavi s radom nakon što mu je oduzeta licenca u skladu s članom 68. ovoga zakona;
- e) pruža usluge smještaja većem broju korisnika od utvrđenih kapaciteta;
- f) neopravdano odbije prioritetno i bez odlaganja primiti korisnika kojeg uputi nadležni centar za socijalni rad, odnosno opštinska služba socijalne zaštite;
- g) pruža uslugu za koju nije licenciran u skladu s odredbama ovoga zakona;
- h) vodi postupke tako da ne obezbjeđuje povjerljivost podataka i lični integritet i dostojanstvo korisnika ili dužnost čuvanja profesionalne tajne;
- i) tri puta uzastopno neopravdano ne bude realizovao preporuke izdate od strane tijela nadležnog za sprovođenje stručnog nadzora.

(1) Za prekršaj iz stava (1) ovoga člana kaznit će se i odgovorno lice pružaoca socijalne usluge novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00.KM od 5.000,00 KM.

X. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 90.
(Primjena drugih propisa)

(1) Na osnivanje, upravljanje, rukovođenje i nadzor nad zakonitošću rada, prestanak rada i druge statusne promjene ustanova socijalne zaštite primjenjuju se odgovarajuće odredbe Zakona o ustanovama ("Službeni list RBiH", br. 6/92, 8/93 i 13/94) koji se, u skladu s članom IX. 5. (1) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, primjenjuje kao federalni zakon, kao i odredbe posebnih propisa kojima se uređuje osnivanje i rad ustanova, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

(2) Na osnivanje, rad, nadzor nad zakonitošću rada, prestanak rada i druga pitanja u pogledu udruženja i fondacija koje obavljaju djelatnost socijalne zaštite primjenjuju se odgovarajuće odredbe Zakona o udruženjima i fondacijama ("Službene novine Federacije BiH", broj: 45/02), ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

(3) Na rad ustanova socijalne zaštite i finansiranje socijalnih usluga, kao i druga pitanja koja nisu uređena ovim zakonom primjenjuju se odredbe Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodica s djecom ("Službene novine Federacije BiH", br. 36/99, 59/04, 39/06, 14/09, 45/16, 40/18 i 16/23), kao i kantonalnih propisa donesenih na osnovu tog zakona.

(4) U pogledu prava, obaveza i odgovornosti radnika zaposlenih kod pružaoca socijalnih usluga primjenjuju se odredbe Zakona o radu ("Službene novine Federacije BiH", br. 26/16, 89/18 i 23/20).

(5) Na sva pitanja koja se odnose na inspeksijski nadzor nad pružiocima socijalnih usluga primjenjuju se odredbe Zakona o inspekcijama Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 73/14 i 19/17).

(6) Na postupak utvrđivanja ispunjenosti uslova za pružanje usluga utvrđenih odredbama ovoga zakona, kao i na postupak za izdavanje, obnavljanje i oduzimanje licence primjenjuju se odredbe Zakona o upravnom postupku, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

(7) Na sva pitanja koja se odnose na poštivanje prava na privatnost i povjerljivost ličnih podataka korisnika socijalnih usluga, kao i njihovih zakonskih zastupnika, primjenjuju se odredbe Zakona o zaštiti ličnih podataka Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 49/06, 76/11 i 89/11).

(8) Na sva pitanja koja se odnose na primjenu načela javnosti i transparentnosti u radu pružaoca socijalnih usluga primjenjuju se odredbe Zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 28/00, 45/06, 102/09, 62/11 i 100/13) i Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 32/01 i 48/11).

(9) Na sva prava, obaveze i odgovornosti utvrđene ovim zakonom primjenjuju se porodični propisi, propisi o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju, kao i drugi propisi iz područja socijalne zaštite, zdravstva, obrazovanja i odgoja, te pravde ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Član 91.

(Postupci započeti po odredbama ranije važećih zakona)

(1) Postupci za ostvarivanje prava na socijalne usluge, započeti prije stupanja na snagu ovoga zakona, a koji nisu završeni, okončat će se po odredbama propisa koji su važili u vrijeme podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava.

(2) Postupci za izdavanje odobrenja za rad ustanovama i drugim pravnim licima, započeti prije stupanja na snagu ovoga zakona, a koji nisu završeni, okončat će se po odredbama ovoga zakona.

Član 92.

(Rokovi za usklađivanje kantonalnih propisa)

Kantoni su dužni u roku od godinu dana od dana početka primjene ovoga zakona donijeti svoje propise i opšte akte koje će usaglasiti s odredbama ovoga zakona uključujući i proširenje kruga korisnika socijalnih usluga utvrđenih odredbama ovoga zakona u skladu s njihovim specifičnim potrebama i programima razvoja socijalne zaštite na području njihove mjesne nadležnosti.

Član 93.

(Usklađivanje opštih i internih akata pružaoca socijalnih usluga)

(1) Pružaoci socijalnih usluga, dužni su svoj rad, kao i svoje opšte i interne akte uskladiti s odredbama ovoga zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu provedbenog akta iz člana 59. stav (1) ovoga zakona kojim će se propisati minimalni uslovi za rad i pružanje

socijalnih usluga koji se tiču lokacije, prostora, opreme, organizacije, broja i stručne spreme angažovanih stručnih radnika, te procjene, planiranja i aktivnosti za pružanje svake pojedine socijalne usluge utvrđene odredbama ovoga zakona.

(2) Pružaoci socijalnih usluga dužni su u roku od godinu dana od dana početka primjene ovog zakona donijeti opšti akt iz člana 19. stav (2) ovog zakona kojim će utvrditi način podnošenja i postupanja po pritužbama, kao i način očitovanja na podnesene pritužbe.

(3) Pružaoci socijalnih usluga dužni su u roku od godinu dana od dana početka primjene ovog zakona donijeti opšti akt iz člana 78. stav (2) ovog zakona kojim će utvrditi način sprovođenja unutrašnjeg nadzora nad radom svojih organizacionih jedinica i zaposlenika.

Član 94. (Provedbeni propisi)

(1) Federalni ministar će, nakon prethodno pribavljenih mišljenja kantonalnih ministarstava, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona donijeti:

- a) provedbeni akt iz člana 23. stav (3) ovoga zakona;
- b) provedbeni akt iz člana 53. stav (6) ovog zakona;
- c) provedbeni akt iz člana 59. stav (1) ovoga zakona;
- d) provedbeni akt iz člana 60. stav (4) ovoga zakona;
- e) provedbeni akt iz člana 69. stav (3) ovoga zakona;
- f) provedbeni akt iz člana 70. stav (6) ovoga zakona;
- g) provedbeni akt iz člana 72. stav (1) ovoga zakona;
- h) provedbeni akt iz člana 74. stav (4) ovoga zakona;
- i) provedbeni akt iz člana 80. stav (4) ovoga zakona i
- j) provedbeni akt iz člana 80. stav (10) ovoga zakona.

(3) Kantonalni ministri zdravstva će u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona donijeti provedbeni akt iz člana 59. stav (2) ovoga zakona kojim će propisati minimalne uslove zdravstvene njege koju na području njihove mjesne nadležnosti obezbjeđuju pružaoci socijalnih usluga.

(4) Kantonalni ministri nadležni za odgoj i obrazovanje će u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona donijeti provedbeni akt iz člana 59. stav (3) ovoga zakona kojim će propisati minimalne uslove u pogledu odgojno-obrazovnih programa i programa osposobljavanja koje na području njihove mjesne nadležnosti sprovode pružaoci socijalnih usluga.

Član 95. (Primjena ranije važećih propisa)

Do donošenja provedbenih akata iz člana 94. ovoga zakona primjenjivat će se važeći federalni i kantonalni propisi i opšti akti iz oblasti socijalne zaštite.

Član 96. (Prestanak primjene odredbi postojećeg federalnog propisa)

Danom početka primjene ovoga zakona, na teritoriju Federacije prestaje primjena odredbi iz čl. od 41. do 47. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodica s djecom.

Član 97.
(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH", a početak će se primjenjivati nakon 12 mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona.

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje Zakona o socijalnim uslugama u Federaciji Bosne i Hercegovine sadržan je u odredbama člana III. 2. e), u vezi sa članom III. 3. (3) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine kojima je utvrđeno da federalna vlast ima pravo utvrđivati politiku i donositi zakone koji se tiču socijalne politike. Prema odredbama člana III. 2. e) i člana III. 3. (1) i (2) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, federalna vlast i kantoni su nadležni za socijalnu politiku pri čemu predmetnu nadležnost ostvaruju zajednički ili odvojeno, ili od strane kantona koordinisano od federalne vlasti. U pogledu ovih nadležnosti kantoni i federalna vlast dogovaraju se na trajnoj osnovi. Nadalje, kantoni u ovoj oblasti imaju pravo utvrđivati politiku i sprovođiti zakone (član III. 3. (4)), kao i sprovođiti socijalnu politiku i uspostavljati službe socijalne zaštite (član III. 4. j)). Prema odredbama člana IV. A. 20. (1) d) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, pored ostalih nadležnosti utvrđenih Ustavom, Parlament Federacije Bosne i Hercegovine je nadležan za donošenje zakona o vršenju funkcija federalne vlasti.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE

Reforma sistema socijalne zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija) zasniva se na potrebi usklađivanja pravnih okvira i prakse s međunarodnim standardima i dobrim praksama kako bi se obezbijedio veći nivo blagostanja stanovništva, unaprijedila kvaliteta života i socijalne inkluzije, te omogućili kvalitetni i raznovrsni socijalni servisi pod jednakim uslovima za sve stanovnike. Važeći Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodica s djecom obuhvata više odvojenih oblasti: socijalnu zaštitu, zaštitu civilnih žrtava rata, zaštitu lica s invaliditetom i zaštitu porodica s djecom. U dijelu predmetnog Zakona kojim je regulisana socijalna zaštita, socijalne usluge se tretiraju isključivo kroz pravo na smještaj u ustanovu socijalne zaštite, pravo na smještaj u drugu porodicu, pravo na kućnu njegu i pomoć u kući, te pravo na usluge socijalnog i drugog stručnog rada. Kao takav, Zakon je nejasno koncipiran i kompliciran za primjenu u praksi, posebno ako se ima na umu da pored njega egzistiraju i kantonalni propisi kojima se regulira oblast socijalnih usluga u Federaciji. Iz navedenog jasno proističe da je trenutno ključni problem legislativni okvir iz oblasti socijalnog zakonodavstva u Federaciji koji ne sadrži jasnu definiciju socijalnih usluga, niti značaj koji navedene usluge imaju u zadovoljavanju potreba pojedinaca, porodica, različitih društvenih grupa, a time i lokalne zajednice u cjelini.

Nadalje, postojeći federalni i kantonalni propisi iz ove oblasti ne korespondiraju u potpunosti s europskim standardima i normativima u pogledu sveobuhvatnosti, dostupnosti, pristupačnosti i kvalitete socijalnih usluga niti obezbjeđuju njihovo pružanje u okvirima jasnih standarda i jedinstvenih kriterija unutar kojih bi se one na adekvatan način pružale građanima u stanju socijalne potrebe. Normirane socijalne usluge u postojećim pozitivnim propisima nisu harmonizovane niti su dovoljno razrađene i objašnjene, te nedostaje njihova jasna podjela po grupama i podgrupama, poštujući određene specifičnosti pojedinih kategorija korisnika. Uključenost nevladinih organizacija, kao pružaoца socijalnih usluga, zakonom je ograničena samo na usluge kućne njege i pomoći u kući ili kroz poseban organizacioni oblik njihovog djelovanja kroz ustanove socijalne zaštite.

U kontekstu onoga što je navedeno, treba naglasiti da je Bosna i Hercegovina, a time i Federacija, u svojstvu članice UN-a i Vijeća Europe, preuzela obavezu poštivanja prava i standarda u oblasti

socijalne zaštite. Također, Bosna i Hercegovina je ratificirala i revidiranu Europsku socijalnu povelju (2008) u okviru koje je posebno značajan član 14. kojim je regulirano pravo na korištenje službi socijalne zaštite. S ciljem obezbjeđenja djelotvornog korištenja ovoga prava, zemlje potpisnice su se obavezale promovirati ili pružati usluge koje, korištenjem stručnih metoda socijalnog rada, doprinose dobrobiti i razvoju kako pojedinaca tako i grupa unutar zajednice, te njihovoj prilagodbi socijalnom okruženju, potičući uključivanje i učešće bilo pojedinaca bilo volonterskih i drugih organizacija u uspostavljanje i održavanje takvih službi. Polazeći, dakle, od činjenice da se Bosna i Hercegovina, kao potpisnica niza konvencija i međunarodnih dokumenta, obavezala obezbijediti zaštitu ljudskih prava u svim segmentima, evidentno je da se to odnosi i na zaštitu ljudskih prava lica koja koriste servise socijalne zaštite. Slijedom navedenog, kao jedan od njezinih entiteta, Federacija je predmet analize različitih međunarodnih tijela u cilju redovnog praćenja situacije i izvještavanja o nivou poštivanja preporuka međunarodnih tijela u oblasti socijalne zaštite i socijalnih usluga.

Nadalje, iz procesa pridruživanja Bosne i Hercegovine Europskoj uniji proistekle su određene obaveze za državu i entitete u pogledu usklađivanja postojećih propisa s međunarodnim konvencijama i europskim standardima, uključujući i obavezu usklađivanja propisa iz oblasti socijalne zaštite. S tim u vezi, članom 99. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Bosne i Hercegovine i Europske unije, propisano je, između ostalog, da će se obezbijediti jednak pristup i djelotvorna podrška svim ranjivim licima i licima s posebnim potrebama.

U skladu s programskim opredjeljenjem Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, jedan od strateških ciljeva Federalnog ministarstva rada i socijalne politike (u daljem tekstu: Ministarstvo) je unapređenje sistema socijalne zaštite koji će garantirati osnovna i ujednačena prava koja obezbjeđuju zaštitu socijalno ugroženih kategorija. S tim u vezi, na prijedlog Ministarstva, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je na svojoj 127. sjednici Zaključkom V. broj: 1395/2014 od 10.07.2014. godine usvojila Strategiju deinstitucionalizacije i transformacije ustanova socijalne zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine (2014-2020). Navedeni dokument predstavlja strateško opredjeljenje Vlade Federacije BiH da, uz podršku kantonalnih vlada, nastavi sa svojim javnim angažmanom na povećanju kvalitete života djece, lica s invaliditetom i starih lica, te da kroz provođenje procesa deinstitucionalizacije i transformacije ustanova socijalne zaštite obezbijedi uslove za pružanje podrške u zajednici korisnicima kojima je ista neophodna, te implementira međunarodno utemeljeno pravo prema kojemu svako lice ima pravo na život u zajednici na istom osnovu kao i druga lica. Osim toga, ova Strategija ujedno predstavlja i odgovor na potrebu za sistemskim promjenama koje je neophodno provesti u oblasti tradicionalnog načina institucionalne brige o korisnicima.

Na osnovu ovoga strateškog dokumenta, Ministarstvo je sačinilo Akcioni plan za sprovođenje Strategije deinstitucionalizacije i transformacije ustanova socijalne zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine (2014-2020), koji je Vlada Federacije BiH usvojila Odlukom V. broj 1591/17 na svojoj 131. sjednici od 07.12.2017. godine. Imajući u vidu da ovaj Akcioni plan predstavljao operacionalizaciju Strategije deinstitucionalizacije i transformacije ustanova socijalne zaštite s jasno navedenim programima i aktivnostima, te definiranim nosiocima i rokovima za njihovo sprovođenje, izrada i usvajanje Zakona o socijalnim uslugama stvara pretpostavke za realizovanje nekoliko ključnih strateških ciljeva u segmentu nadležnosti i odgovornosti Federacije BiH, među kojima na poseban način treba istaknuti onaj koji se odnosi na potrebu transformiranja postojećih institucionalnih oblika zbrinjavanja socijalno osjetljivih kategorija.

U okviru navedenog procesa usvajanje Zakona o hraniteljstvu u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj: 19/17) bio je prvi korak kojim je sistemski uređena usluga hraniteljstva u Federaciji Bosne i Hercegovine. Predmetnim je Zakonom, čija je primjena počela

u 03. mjesecu 2018. godine, na sistemski način uređeno pravo na smještaj u drugu porodicu, koje je do donošenja navedenog zakona bilo regulisano Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodica s djecom ("Službene novine Federacije BiH", br. 36/99, 54/04, 39/06, 14/09, 45/16, 40/18 i 16/23). Zakonom je omogućeno razvijanje hraniteljstva i u onim kantonima Federacije gdje to do sada nije bio slučaj, te su stvorene pretpostavke za obezbjeđenje jednake kvalitete i jednakog pristupa uslugama hraniteljstva na području cijele Federacije, posebno ako se u obzir uzmu jednake procedure identifikacije kao i unificirana metoda odabira i edukacije hranitelja. Također, stvoren je i jedinstven sistem praćenja njihovog rada u svim kantonima koji do sada nije postojao.

Kao naredni korak u okviru navedenog procesa i reformskih aktivnosti Ministarstva pristupilo se izradi Zakona o socijalnim uslugama u Federaciji Bosne i Hercegovine tako što je imenovana Radna grupa za izradu Zakona o socijalnim uslugama u čiji su sastav, pored predstavnika Ministarstva, bili uključeni predstavnici resornih kantonalnih ministarstava, UNICEF-a i SOS Dječjih sela BiH. Zadatak navedene Radne skupine je bio da sačini finalnu verziju Zakona o socijalnim uslugama u Federaciji Bosne i Hercegovine kojim će se, između ostalog, na jedinstven način urediti vrste socijalnih usluga, način njihovog obezbjeđenja i modaliteta finansiranja, standarda pod kojima će se iste pružati, nadzor i licenciranje pružaoce socijalnih usluga, kao i druga pitanja od značaja za ostvarivanje prava na socijalne usluge u Federaciji. Značajnu podršku radu Radne skupine pružio je Projekt jačanje sistema socijalnih usluga SOS Dječjih sela BiH.

Tokom izrade predmetnog Zakona, a imajući u vidu važnost uspostavljanja standarda za rad i pružanje socijalnih usluga u oblasti socijalne zaštite, kao i značaj formiranja cijena usluga i fiskalnu procjenu koštanja Zakona, kroz rad navedene Radne skupine, a uz finansijsku podršku spomenutog Projekta SOS Dječjih sela BiH, otišlo se korak dalje, te se pristupilo mapiranju postojećih standarda pružaoce socijalnih usluga u oblasti socijalne zaštite u Federaciji BiH s ciljem izrade jasnih zakonskih okvira s obavezujućim standardima za pružaoce socijalnih usluga u Federaciji. Navedeni je proces rezultirao pripremom radne verzije Pravilnika o minimalnim uslovima za rad i pružanje socijalnih usluga u Federaciji Bosne i Hercegovine koji je predviđen kao podzakonski akt uz predmetni Zakon. U okviru istog procesa pripremljena je i metodologija za oblikovanje, odnosno formiranje cijena socijalnih usluga u Federaciji, koja je kao podzakonski akt također predviđena predmetnim Zakonom.

Donošenjem Zakona o socijalnim uslugama u Federaciji Bosne i Hercegovine i Pravilnika o minimalnim uslovima za rad i pružanje socijalnih usluga u Federaciji Bosne i Hercegovine sistemski će se definirati osnovne socijalne usluge i korisnici istih. Također će se uspostaviti sistem licenciranja ustanova socijalne zaštite, odnosno pružaoce socijalnih usluga putem kojeg će se provjeriti ispunjava li pružalac socijalne usluge propisane uslove za pružanje usluga u oblasti socijalne zaštite. Nadalje, Pravilnikom o minimalnim uslovima za rad i pružanje socijalnih usluga u Federaciji BiH propisat će se minimalni zajednički i minimalni posebni standardi za pružanje socijalnih usluga, a koji se odnose na prostor, opremljenost prostora, broj stručnih radnika koji pružaju socijalne usluge, ta broj administrativnih i pomoćnih radnika koji su indirektno uključeni u proces pružanja socijalnih usluga. Osim toga, predmetnim će se Pravilnikom preciznije definirati standardi za pet grupa socijalnih usluga (osnovna socijalna usluga; usluge stručne podrške i savjetovanja; usluge socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške u porodičnom modelu brige; usluge socijalnog zbrinjavanja i podrške u zajednici i usluge institucionalnog socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške), pri čemu će svaka pojedina socijalna usluga biti razrađena kroz sljedeće elemente: definicija i opis usluge, sadržaj usluge, ciljni korisnici usluge, stručni radnici (stručni profili i minimalan broj) koji su potrebni za pružanje određene socijalne usluge.

Preciznija definiranje socijalnih usluga i minimalnih uslova za rad i pružanje socijalnih usluga pružit će osnovu za monitoring kvalitete pružanja socijalnih usluga, te obezbijediti kontrolu troškova pružaoca socijalnih usluga putem uspostavljanja kriterija i mjerila za izračun cijene socijalnih usluga.

III. OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH PRAVNIH RJEŠENJA

Gledano u cjelini, predloženi tekst Zakona o socijalnim uslugama u Federaciji Bosne i Hercegovine predstavlja kvalitetan pravni okvir za harmonizaciju postojećih i razvoj novih socijalnih usluga, ujednačavanje uslova za pružanje socijalnih usluga, licenciranje pružaoca socijalnih usluga, te stvara pravne pretpostavke za sistemsko korištenje postojećih potencijala pružaoca socijalnih usluga koji djeluju u nevladinom sektoru. Osim navedenog, predviđena zakonska rješenja otklanjaju najveći dio uočenih problema u pogledu uspostavljanja i sprovođenja minimalnih standarda stručnog rada i ispunjavanja neophodnih infrastrukturnih preduslova od strane pružaoca socijalnih usluga za kvalitetno pružanje usluga njihovim korisnicima. Nadalje, značajno se profesionalizira stručni rad, uvodi se interni, te se poboljšava stručni i inspekcijски nadzor, dok se u odnosu na postojeći obezbjeđuje dodatni modalitet finansiranja socijalnih usluga kroz osmišljavanje i razvijanje posebnih programa za pružanje određenih socijalnih usluga, posebno u onim sredinama u kojima one nisu uspostavljene ili razvijene u odgovarajućoj mjeri.

U pogledu pojedinačnih normi, odnosno predloženih zakonskih rješenja, važno je naglasiti da je Zakon o socijalnim uslugama u Federaciji Bosne i Hercegovine metodološki podijeljen na sljedećih deset ključnih poglavlja:

I. Uvodne odredbe (čl. 1-11): U okviru ove cjeline utvrđuju se predmet Zakona, rodno značenje izraza koji se u njemu koriste, te značenje pojedinih izraza (dijete, mlade punoljetno lice, starije lice, samac, porodica, zajedničko domaćinstvo, stambena jedinica, zakonski zastupnik, pružalac socijalnih usluga, licenca, ustanova socijalne zaštite, socijalne usluge, individualni plan podrške korisniku, vođenje slučaja, međusektorska saradnja, socijalno zbrinjavanje, socijalna podrška, odgoj, obrazovanje, zdravstvena njega, zdravstvena zaštita, socijalna potreba, osnovne životne potrebe, dodatne životne potrebe). Nadalje se utvrđuju osnovna načela na kojima počiva sistem pružanja socijalnih usluga (načelo humanizma i poštivanja osnovnih ljudskih prava i sloboda; načelo uključivanja korisnika socijalnih usluga i načelo najboljeg interesa korisnika socijalnih usluga), kao i odredbe koje se odnose na zabranu diskriminacije, prisile i zlostavljanja. Na koncu, u okviru ove cjeline utvrđuje se sedam sveobuhvatnih načela kvalitete socijalnih usluga: dostupnost, pristupačnost, priuštivost, usmjerenost na korisnika, sveobuhvatnost, kontinuiranost i usmjerenost na rezultate.

II. Korisnici socijalnih usluga (čl. 12-19): U okviru ove tematske cjeline kao korisnici socijalnih usluga definišu se djeca i odrasla lica u stanju socijalne potrebe, koji su državljani Bosne i Hercegovine s prebivalištem na teritoriji Federacije, kao i strani državljani i lica bez državljanstva koji socijalne usluge utvrđene odredbama ovoga zakona koriste u skladu s važećim propisima u Bosni i Hercegovini, međunarodnim ugovorima i konvencijama. Tako se djetetom u stanju socijalne potrebe smatra: dijete bez roditeljskog staranja, odgojno zanemareno ili zapušteno dijete, dijete u sukobu sa zakonom, dijete čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, dijete s teškoćama u razvoju ili invaliditetom, dijete žrtva porodičnog i drugog nasilja, dijete žrtva trgovine ljudima, dijete koje koristi psihoaktivna sredstva i pokazuje druga zavisnička ponašanja, dijete s društveno negativnim ponašanjem, dijete bez pratnje, kao i svako drugo dijete u stanju potrebe pod kojim se smatra dijete kojemu je zbog posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite zbog siromaštva, elementarne nepogode, izbjeglištva, ratnog stanja, pretrpljene

prisilne migracije, repatrijacije, smrti jednog ili više članova porodice, povratka s liječenja, otpuštanja iz ustanove ili drugih rizika i nepredvidivih okolnosti. Što se tiče odraslog lica u stanju socijalne potrebe, u ovu kategoriju spadaju: lica s invaliditetom, starija lica, lica s društveno negativnim ponašanjem, žrtva porodičnog i drugog nasilja, žrtva trgovine ljudima, zavisnik o psihoaktivnim sredstvima i drugim oblicima zavisnosti, samohrani roditelj, beskućnik, te druge kategorije lica u stanju socijalne potrebe pod kojima se smatraju pojedinci i porodice kojima je zbog posebnih okolnosti potreban odgovarajući vid socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške.

Pored navedenih kategorija korisnika socijalnih usluga, kantonima i jedinicama lokalne samouprave je ostavljena mogućnost uključivanja i drugih korisnika u skladu s njihovim specifičnim potrebama i programima razvoja socijalne zaštite na području njihove mjesne nadležnosti. Na koncu, u okviru ove tematske cjeline utvrđena su i sljedeća osnovna prava korisnika socijalnih usluga: pravo na informisanost, pravo na učešće u donošenju odluka, pravo na slobodan izbor usluga, pravo na privatnost i povjerljivost ličnih podataka, pravo na održavanje porodičnih i drugih društvenih veza, te pravo na pritužbu.

III. Socijalne usluge (čl. 20-35): Ovom tematskom cjelinom obuhvaćene su odredbe koje se odnose na organizovanje i pružanje socijalnih usluga, modalitete socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške prema trajanju (kontinuirano dugotrajno socijalno zbrinjavanje i podrška, privremeno socijalno zbrinjavanje i podrška, povremeno socijalno zbrinjavanje i podrška, cjelodnevno i poludnevno socijalno zbrinjavanje i podrška, socijalno zbrinjavanje i podrška bez smještaja), te modalitete socijalnog zbrinjavanja i podrške prema intenzitetu (podrška u rasponu od I. do IV. stepena). Nadalje, predmetnim je odredbama definirano i sljedećih pet vrsta socijalnih usluga: osnovna socijalna usluga (informisanje, procjenjivanje, planiranje, praćenje i evaluiranje, te izvještavanje), usluge stručne podrške i savjetovanja (stručni socijalni rad, stručno savjetovanje, psihosocijalna podrška, pomoć pri uključivanju u programe obrazovanja i osposobljavanja, krizna intervencija, rana intervencija, socijalno mentorstvo, stručna procjena, pravna pomoć i medijacija), usluge socijalnog zbrinjavanja i podrške u porodičnom modelu brige (hraniteljstvo i mali porodični domovi), usluge socijalnog zbrinjavanja i podrške u zajednici (dnevni boravak, pomoć u kući, stanovanje u zajednici uz podršku i prihvatilište), te usluge institucionalnog socijalnog zbrinjavanja i podrške.

IV. Pružaoci socijalnih usluga (čl. 36-46): Ova tematska cjelina obuhvata odredbe kojima se definiira sljedećih deset osnovnih organizacionih oblika pružaoca socijalnih usluga: centri za socijalni rad ili opštinske službe socijalne zaštite, centri za pružanje usluga u lokalnoj zajednici ili servisni centri, centri za usluge pomoći u kući, centri za dnevni ili poludnevni boravak, centri za odgoj i osposobljavanje, centri za stručnu podršku i savjetovanje ili porodična savjetovališta, mali porodični domovi, centri za prihvata, sigurne kuće i ustanove za socijalno zbrinjavanje i podršku. Također, predmetnim je odredbama utvrđeno da, s izuzetkom centara za socijalni rad, osnivači navedenih pružaoca socijalnih usluga kao pravnih lica mogu biti kantoni, jedinice lokalne samouprave, udruženja, fondacije, vjerske zajednice, te druga pravna lica koja ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom.

V. Nadležnost i postupak za ostvarivanje prava na usluge (čl. 47-56): U okviru ove tematske cjeline precizira se postupak rješavanja o pravima na socijalne usluge, izmijenjene okolnosti vezane za mjesnu nadležnost centra za socijalni rad, odnosno opštinske službe socijalne zaštite, pokretanje postupka (na zahtjev lica, odnosno njegovog zakonskog zastupnika ili po službenoj dužnosti), načelo na kojemu počiva rješavanje o zahtjevu korisnika, obaveza izrade individualnog plana podrške, postupak prijema i otpusta korisnika, uključujući i odredbe vezane za situacije u kojima se može uskratiti prijem, isključivanje prava, hitnost postupka i odlučivanje po žalbi.

VI. Uslovi za pružanje usluga i postupak licenciranja (čl. 57-70): Ova tematska cjelina obuhvata odredbe koje se odnose na javne ustanove kao pružaoce socijalnih usluga, kao i ostale pružaoce socijalnih usluga kao što su udruženja, vjerske zajednice, gospodarska poduzeća i druga pravna lica. Nadalje, predmetnim je odredbama predviđeno donošenje posebnog podzakonskog akta kojim će se za svaku pojedinu uslugu propisati minimalni uslovi za njezino pružanje koji se tiču lokacije, prostora, opreme, organizacije, broja i stručne spreme angažovanih stručnih radnika, te procjene, planiranja i aktivnosti. Također je utvrđen i postupak ocjenjivanja ispunjenosti minimalnih uslova koji bi, u slučaju njihove ispunjenosti, trebao rezultirati izdavanjem licence s rokom važenja do pet godina ili ograničene licence s rokom važenja do dvije godine. Na koncu, predmetnim su odredbama obrađeni i postupci vezani za obnavljanje, privremeno ukidanje ili oduzimanje licence, te je propisano uspostavljanje središnjeg registra licenciranih pružaoća socijalnih usluga koji bi trebao sadržavati i podatke o kategorijama korisnika tih usluga.

VII. Obezbjedenje i finansiranje socijalnih usluga (čl. 71-76): Odredbama iz ove tematske cjeline uređuje se pitanje načina na koji se imaju osiguravati socijalne usluge (putem javnog poziva koji raspisuje nadležno kantonalno ministarstvo ili jedinica lokalne samouprave s izuzetkom osnovne socijalne usluge i usluge hraniteljstva). Osim navedenog, predviđena je i izrada podzakonskog akta kojim će se propisati jedinstvena metodologija utvrđivanja cijena socijalnih usluga i to u segmentima socijalnog zbrinjavanja i podrške, zdravstvene njege i odgoja i obrazovanja. Što se tiče izvora iz kojih se finansiraju socijalne usluge, predviđeno je da to bude iz budžeta Federacije, kantona ili jedinica lokalne samouprave, djelatnosti pružaoća socijalnih usluga, ličnog udjela korisnika usluge ili njihovih srodnika, legata, poklona, donacija, zaviještanja i iz drugih izvora. Također je propisan i programski modalitet pružanja socijalnih usluga kroz koji se mogu podržavati socijalne usluge koje su od posebnog značaja za bilo koji nivo vlasti u Federaciji BiH. Na koncu su definirane i odredbe koje se odnose na obavezu plaćanja socijalnih usluga onako kako je to trenutna praksa, te na udio korisnika u plaćanju ovih usluga.

VIII. Nadzor nad primjenom zakona (čl. 77-86): U okviru ove cjeline definišu se vrste nadzora koji se sprovodi (unutrašnji, stručni i inspekcijski nadzor) s njihovim jasno definiranim sadržajem, načinom sprovođenja i nadležnim tijelima. Na ovaj se način nastoje obezbijediti svi potrebni mehanizmi za nadzor nad svim ključnim segmentima primjene ovoga zakona, kao i načinom na koji se usluge imaju pružati.

IX. Prekršajne odredbe (čl. 87-89): U okviru ove cjeline utvrđuju se novčane kazne za pružaoce socijalnih usluga, kao i odgovorna lica u njima ako bude uočeno kršenje odredbi ovoga zakona.

X. Prijelazne i završne odredbe (čl. 90-97): Odredbama iz ove tematske cjeline uređuju se pitanja primjene drugih propisa u kontekstu sprovođenja ovoga zakona, postupaka započetih po odredbama ranije važećih zakona, rokova za usklađivanje kantonalnih propisa (godinu dana do dana početka primjene Zakona), rokova za usklađivanje opštih i internih akata pružaoća socijalnih usluga, rokova za donošenje provedbenih propisa, primjene ranije važećih propisa, prestanka primjene odredbi postojećeg federalnog propisa, te stupanja na snagu Zakona.

IV. USKLADENOST ZAKONA S PROPISIMA EU

U odnosu na predmetnu materiju koja je uređena ovim zakonom nema relevantnih sekundarnih izvora prava EU s kojima je potrebno usklađivanje.

V. FINANSIJSKA SREDSTVA

Predloženim zakonskim rješenjima nisu predviđena značajnija odstupanja u odnosu na postojeći model finansiranja socijalnih usluga s obzirom da je istima utvrđeno da se, u skladu s relevantnim propisima Federacije, kantona i jedinica lokalne samouprave, sredstva za rad pružaoca socijalnih usluga utvrđenih odredbama ovoga zakona obezbjeđuju iz budžeta Federacije, kantona i budžeta jedinica lokalne samouprave, djelatnosti pružaoca socijalnih usluga, ličnog udjela korisnika usluga ili njihovih srodnika, legata, poklona, donacija, zaviještanja, te iz drugih izvora.

Identičan je pristup zadržan i u pogledu obaveze plaćanja troškova socijalnih usluga koje, prema odredbama ovoga zakona, snosi lice kojemu je priznato pravo na socijalnu uslugu, odnosno roditelj, posvojitelj ili srodnik koji ima zakonsku obavezu izdržavanja tog lica ili drugo pravno ili fizičko lice koje je preuzelo obavezu plaćanja usluge u skladu s relevantnim federalnim i kantonalnim propisima kojima je uređeno pitanje. Pritom se sredstva za potpuno ili djelimično finansiranje socijalnih usluga obezbjeđuju u budžetima kantona ili jedinica lokalne samouprave, kako je to uređeno i trenutnim zakonskim rješenjima, s tom razlikom što se širi lepeza navedenih usluga i omogućava preusmjeravanje postojećih budžetskih sredstava u plaćanje drugih modela socijalnog zbrinjavanja i podrške koji su vrlo često jeftiniji u odnosu na tradicionalne institucionalne modele, a istovremeno bliži realnim potrebama korisnika. Pritom na snazi i dalje ostaje obaveza korisnika socijalne usluge da u finansiranju iste učestvuje svojim novčanim prihodima i primanjima, kao i zakupom ili prodajom imovine što se detaljnije uređuje kantonalnim propisima o socijalnoj zaštiti.

Ono što predstavlja određenu novinu u pogledu finansiranja socijalnih usluga odnosi se na njihovo pružanje kroz posebno osmišljene i razvijene programe koje akreditiraju Federalno ministarstvo ako usluge obezbjeđuje pružalac socijalne usluge kojemu je osnivač Federacija ili onaj koji je svoju djelatnost registrovao na nivou Federacije, odnosno nadležno kantonalno ministarstvo ako usluge obezbjeđuje pružalac socijalne usluge kojemu je osnivač kanton ili jedinica lokalne samouprave ili onaj koji je svoju djelatnost registrovao na nivou kantona. Pritom Federacija, kantoni ili jedinice lokalne samouprave mogu samostalno ili zajednički, kao i u partnerstvu s drugim pravnim licima, finansirati navedene programe koji su od posebnog značaja za područje njihove mjesne nadležnosti. Polazeći od potrebe za obezbjeđenjem šire dostupnosti i finansijske održivosti određenih vrsta socijalnih usluga od interesa za Federaciju, posebno onih koje se pružaju u lokalnim zajednicama (stanovanje u zajednici uz podršku, dnevni centri, pomoć u kući, prihvatilišta) ili onih koje za cilj imaju preventivno i održavajuće djelovanje (usluge stručnog i savjetodavnog rada), ocijenjeno je potrebnim izdvojiti dodatna finansijska sredstva iz federalnog budžeta kako bi se omogućilo njihovo uspostavljanje i razvijanje u slabije razvijenim sredinama.

U tom su kontekstu u federalnom budžetu za 2024. godinu na poziciji Tekućeg transfera neprofitnim organizacijama - Transfer za sufinansiranje rada, programa i projekata socijalne zaštite obezbijedena sredstva u iznosu od 2.000.000,00 KM koja će biti usmjerena na programe jačanja usluga stručne podrške i savjetovanja, podrške razvoju socijalnog preduzetništva i socijalnih inovacija, podrške postinstitucionalnom uključivanju u zajednicu, jačanja stručnih kompetencija zaposlenika u sistemu socijalne i dječje zaštite i slično s posebnim fokusom na kantone i jedinice lokalne samouprave koje imaju nizak indeks razvijenosti. Pored navedenog, u Budžetu Federacije za 2024. godinu posebnu podršku jačanju usluga u zajednici predstavlja Tekući transfer neprofitnim organizacijama – Podrška vaninstitucionalnim oblicima brige i zaštite odobrena sredstva na čijoj su poziciji odobrena sredstva u iznosu od 1.000.000,00 KM. U okviru navedenog Transfera planirana je podrška neprofitnim organizacijama koje pružaju usluge socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške u porodičnom modelu brige ili usluge socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške u zajednici (dnevni ili poludnevni boravak, pomoć u kući,

stanovanje u zajednici uz podršku i prihvatilišta) kroz koje se prevenira institucionalizacija ranjivih pojedinaca i grupa (djeca, lica s invaliditetom ili stara lica).

Nadalje, imajući u vidu važnost uspostavljanja standarda za rad i pružanje socijalnih usluga, Ministarstvo je izvršilo mapiranje postojećih standarda pružaoaca socijalnih usluga u oblasti socijalne zaštite u Federaciji s ciljem sačinjavanja okvira za izradu provedbenog akta kojim će se propisati obavezujući standardi za pružaoce socijalnih usluga u Federaciji. Na taj se način došlo do adekvatnih ulaznih informacija na osnovu kojih je zaključeno da će uvođenjem predmetnih standarda neminovno doći do potreba za povećanjem broja stručnih radnika u pojedinim ustanovama socijalne zaštite, posebno u ustanovama za socijalno zbrinjavanje i podršku i centrima za socijalni rad, a što će u konačnici rezultati i većim troškovima plaća. U tom je kontekstu planirano da svaka pojedina ustanova socijalne zaštite sačini plan prilagodbe propisanim minimalnim uslovima za rad i pružanje socijalnih usluga u Federaciji, kojim će se utvrditi broj i struktura postojećih radnika s posebnim fokusom na stručne radnike, kao i mogućnosti u pogledu njihovog raspoređivanja na druga radna mjesta ili njihove dokvalifikacije ili prekvalifikacije, te broj i strukturu stručnih radnika koje je potrebno dodatno zaposliti.

Pored navedenog, planovi prilagodbe propisanim minimalnim uslovima za rad i pružanje socijalnih usluga u Federaciji obavezno će sadržavati i analizu postojeće prostorne i informatičko-tehničke infrastrukture, te iskazanu potrebu za obezbjeđenjem dodatnih prostornih kapaciteta i nabavkom neophodne opreme kako bi se ispunili navedeni standardi. Opseg i vremenska dinamika sprovođenja procesa usklađivanja s minimalnim uslovima za rad i pružanje socijalnih usluga utvrdit će se nakon detaljne analize pojedinačnih planova prilagodbe uključujući i procjenu potrebnih sredstava za njihovo potpuno realizovanje. Imajući u vidu značaj i ulogu koje centri za socijalni rad, kao ustanove od posebnog društvenog značaja, imaju u sistemu socijalne i dječje zaštite, posebno u segmentu sprovođenja niza federalnih propisa i pružanja usluga stručnog i savjetodavnog rada, ali i veoma slabo ulaganje u jačanje njihovih kapaciteta što u konačnici utiče na kvalitetu usluga koje pružaju, ocijenjeno je neophodnim povećati izdvajanja iz federalnog budžeta za ovu namjenu. S tim u vezi, na poziciji Kapitalnog transfera nižim nivoima vlasti – Sufinansiranje projekata za centre za socijalni rad i javne ustanove socijalne zaštite u 2024. godini obezbijedena su sredstva u iznosu od 2.000.000,00 KM kojima će se nastojati poboljšati prostorni i tehnički kapaciteti ovih ustanova i olakšati proces prilagodbe propisanim standardima. Osim navedenog, u Budžetu Federacije za 2024. godinu odobrena su sredstva u iznosu od 2.000.000,00 KM na poziciji Kapitalnog transfera neprofitnim organizacijama – Sufinansiranje projekata u oblasti socijalne zaštite kroz koji bi se trebala obezbijediti podrška neprofitnim organizacijama koje pružaju usluge socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške s ciljem poboljšanja prostornih i infrastrukturnih uslova u kojima borave njihovi korisnici ili rade stručni radnici.

Što se tiče troškova sprovođenja posebnog programa obuke stručnih nadzornika nad radom pružaoaca socijalnih usluga, odnosno ustanova socijalne zaštite za što je Zakonom predviđeno da se obezbjeđuju u budžetu Federacije, važno je naglasiti da će ovu namjenu biti potrebno obezbijediti dodatna sredstva na poziciji ugovorenih i posebnih usluga u iznosu od minimalno 20.000,00 KM na godišnjem nivou.

Imajući u vidu sve što je navedeno, u narednoj je tabeli dat pregled sredstava koja će u narednom trogodišnjem periodu biti potrebno izdvojiti iz budžeta Federacije za implementaciju Zakona o socijalnim uslugama.

Tekući transfer neprofitnim organizacijama - Transfer za sufinansiranje rada, programa i projekata socijalne zaštite			
Namjena	Sredstva odobrena u 2024. godini u KM	Sredstva za 2025. godinu u KM	Sredstva za 2026. godinu u KM
Programi jačanja usluga stručne podrške i savjetovanja, podrške razvoju socijalnog preduzetništva i socijalnih inovacija, podrške postinstitucionalnom uključivanju u zajednicu, jačanja stručnih kompetencija zaposlenika u sistemu socijalne i dječje zaštite i slično	2.000.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00
Tekući transfer neprofitnim organizacijama – Podrška vaninstitucionalnim oblicima brige i zaštite			
Namjena	Sredstva odobrena u 2024. godini u KM	Sredstva za 2025. godinu u KM	Sredstva za 2026. godinu u KM
Podrška razvoju usluga socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške u porodičnom modelu brige i usluga socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške u zajednici (dnevni ili poludnevni boravak, pomoć u kući, stanovanje u zajednici uz podršku i prihvatilišta)	1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00
Kapitalni transfer neprofitnim organizacijama - Sufinansiranje projekata u oblasti socijalne zaštite			
Namjena	Sredstva odobrena u 2024. godini u KM	Sredstva za 2025. godinu u KM	Sredstva za 2026. godinu u KM
Podrška neprofitnim organizacijama koje pružaju usluge socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške s ciljem poboljšanja prostornih i infrastrukturnih uslova u kojima borave njihovi korisnici ili rade stručni zaposlenici	2.000.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00
Kapitalni transfer nižim nivoima vlasti – Sufinansiranje projekata za centre za socijalni rad i javne ustanove socijalne zaštite			
Namjena	Sredstva odobrena u 2024. godini u KM	Sredstva za 2025. godinu u KM	Sredstva za 2026. godinu u KM
Poboljšanje prostornih i tehničkih kapaciteta centara za socijalni rad i podrška procesu prilagodbe propisanim standardima	2.000.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00
Ugovorene i posebne usluge			
Namjena	Sredstva odobrena u 2024. godini u KM	Sredstva za 2025. godinu u KM	Sredstva za 2026. godinu u KM
Provedba posebnog programa obuke stručnih nadzornika nad radom pružaoce socijalnih usluga	20.000,00	20.000,00	20.000,00
Ukupni troškovi sprovođenja Zakona o socijalnim uslugama u Federaciji BiH	7.020.000,00	7.020.000,00	7.020.000,00

VI. KONSULTACIJE I PRIBAVLJENA MIŠLJENJA

S ciljem šireg uključivanja zainteresovane javnosti, odnosno organa uprave na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini, građana, organizacija civilnoga društva, predstavnika akademske

zajednice, komora, javnih ustanova i drugih pravnih ili fizičkih lica, Federalno ministarstvo rada i socijalne politike je u periodu od 14.11. do 13.12.2023. godine realizovalo proces javnih konsultacija o Prednacrta Zakona o socijalnim uslugama u Federaciji Bosne i Hercegovine. U navedenom je periodu predmetni Zakon bio javno dostupan u elektronskom obliku na zvaničnoj web stranici Ministarstva (www.fmrsp.gov.ba) u rubrici "Novosti" zajedno s pripadajućim Obrascem za dostavljanje komentara i prijedloga na predloženi propis u koji su zainteresovana pravna i fizička lica mogla unijeti sve komentare i prijedloge za koje su smatrali da bi mogli obezbijediti definisanje adekvatnih zakonskih rješenja kojima će se urediti oblast socijalnih usluga u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Osim navedenog, Prednacrt Zakona o socijalnim uslugama u Federaciji Bosne i Hercegovine dostavljen je na mišljenje nadležnim kantonalnim ministarstvima od kojih se očitovalo sljedećih pet ministarstva dajući svoje komentare i prijedloge:

- a) Ministarstvo zdravstva i socijalne politike Posavskog kantona;
- b) Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona;
- c) Ministarstvo za socijalnu politiku, zdravstvo, raseljena lica i izbjeglice Bosansko-podrinjskog kantona
- d) Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo i
- e) Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona.

Na koncu, u skladu s odredbama Poslovnika o radu Vlade Federacije Bosne i Hercegovine - Prečišćeni tekst ("Službene novine Federacije BiH", br. 6/10, 37/10, 62/10, 39/20 i 67/21), Prednacrt Zakona o socijalnim uslugama u Federaciji Bosne i Hercegovine dostavljen je na mišljenje Federalnom ministarstvu finansija, Federalnom ministarstvu pravde i Uredu Vlade Federacije Bosne i Hercegovine za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima EU. S tim u vezi, treba naglasiti da je Ured za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima EU izrazio primjedbu u pogledu odredbe iz člana 91. stav (2) ovoga zakona koja predviđa da će se postupci za izdavanje odobrenja za rad ustanovama i drugim pravnim licima, započeti prije stupanja na snagu ovoga zakona, a koji nisu završeni, okončati po odredbama ovoga zakona uz konstataciju da domaći pravni sistem ne prepoznaje retroaktivnu primjenu propisa.

Uvažavajući iznesenu primjedbu, Federalno ministarstvo rada i socijalne politike istu ipak nije prihvatilo jer smatra da je osnovna intencija navedenog pravila onemogućiti retroaktivno dokidanje ili ograničavanje ranije stečenih prava. Imajući u vidu da se predmetna odredba odnosi isključivo na postupke koji još nisu okončani, a ne na već sprovedene postupke, te da će se time prevazići problem nepotrebnog usložnjavanja administrativnih postupaka i s time povezanih troškova, obrađivač propisa smatra da se u ovom konkretnom slučaju može napraviti izuzetak od navedenog pravila, posebno ako se ima na umu da predložena odredba ide u korist svih uključenih subjekata. U tom kontekstu, s obzirom na to da su se pružaoci socijalnih usluga obavezni uskladiti s odredbama ovoga zakona i podnijeti zahtjev za izdavanje licence, ocijenjeno je suvišnim sprovođenje dva uzastopna postupka (prvi po odredbama ranijih propisa, a drugi po odredbama ovoga zakona) jer bi to predstavljalo nepotrebno opterećenje za voditelje navedenih postupaka, a podnosiocima zahtjeva neopravdano izložilo dodatnim troškovima.

VII. ZAKLJUČAK

Relevantnost i opravdanost donošenja Zakona o socijalnim uslugama je neupitna, budući da trenutna zakonska rješenja ne prate osnovna načela procesa socijalnog uključivanja posebno ranjivih grupa i pojedinaca i deinstitucionalizacije utemeljene na zaštiti osnovnih ljudskih prava i najboljeg interesa lica kojima je potrebno socijalno zbrinjavanje i podrška. Također, postojeći

pravni okviri se ne podudaraju sa strateškim opredjeljenjem zakonodavne i izvršne vlasti u Federaciji da nastavi sa svojim javnim angažmanom na povećanju kvalitete života djece, lica s invaliditetom i starih lica, te da kroz dosljedno sprovođenje reformskih procesa u oblasti socijalne i dječje zaštite obezbijedi uslove za pružanje podrške licima kojima je ista neophodna i implementira međunarodno utemeljeno pravo prema kojemu svako lice ima pravo na život dostojan čovjeka. Osim toga, ovaj zakon ujedno predstavlja i odgovor na potrebu za sistemskim promjenama koje je neophodno provesti u oblasti tradicionalnog načina brige o korisnicima i zadovoljavanja njihovih potreba. Stoga predmetni Zakon predstavlja odgovarajući pravni instrument s pomoću kojega će se stvoriti ključne pravne pretpostavke za razvijanje efikasnog i održivog sistema socijalnog zbrinjavanja i podrške grupa i pojedinaca u stanju socijalne potrebe, kao i za ostvarenje osnovnih ciljeva u izgradnji društva osjetljivog na potrebe svojih najranjivijih članova.